

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2030”

Gmina Jeziora Wielkie
Jeziora Wielkie 36
88-324 Jeziora Wielkie

2021

Niniejsze opracowanie zostało wykonane przez:

Lech Consulting Sp. z o. o.

ul. Podmurna 65/1

87-100 Toruń

Spis treści

SPIS TREŚCI	3
WPROWADZENIE.....	4
1. PODSUMOWANIE I WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO – GOSPODARCZO -PRZESTRZENNEJ	6
1.1. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ – SFERA SPOŁECZNA.....	6
1.2. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ – SFERA GOSPODARCZA	14
1.3. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ – SFERA PRZESTRZENNA.....	16
1.4. ANALIZA SWOT	20
2. MISJA I WIZJA ROZWOJU	22
3. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	23
3.1. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY JEZIORA WIELKIE	23
3.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH	30
3.3. REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	31
4. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ	35
4.1. KLUCZOWE UWARUNKOWANIA ROZWOJOWE GMINY	35
4.2. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ ..	37
4.3. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ (UJĘCIE GRAFICZNE)	41
5. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)	46
5.1. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	46
5.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI NA POZIOMIE LOKALNYM	51
6. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII ORAZ WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	51
6.1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA REALIZACJĘ STRATEGII ROZWOJU	51
6.2. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	57
6.3. RAMY FINANSOWE ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWOJU	58
7. SPIS, TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW, SCHEMATÓW	61

Wprowadzenie

„Strategia Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021–2030” jest najważniejszym dokumentem samorządu Gminy, określającym cele, kierunki i możliwości rozwojowe. Jest to również dokument będący bazą dla dalszych rozważań w zakresie rozwoju lokalnego. W związku z upływem okresu obowiązywania poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie, jak również w obliczu założeń nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, władze Gminy Jeziora Wielkie podjęły decyzję o opracowaniu aktualnego dokumentu strategicznego, obowiązującego do roku 2030.

Strategia Rozwoju jest swoistym zbiorem kierunków wskazujących rozwój Gminy Jeziora Wielkie, Opierając się na obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej oraz przestrzennej, możliwe jest ustalenie celów rozwojowych, niezbędnych z punktu widzenia władz samorządowych, mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i wszystkich grup społecznych związanych z Gminą. Opracowany dokument stanowi również ukierunkowanie polityki rozwoju samorządu gminnego na możliwości pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania, wskazując jednocześnie na ich integracyjny wymiar poprzez spójne oddziaływanie w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzennej.

Przesłanką opracowania niniejszego dokumentu jest konieczność dostosowania założeń rozwoju lokalnego względem uwarunkowań zewnętrznych, w tym wynikających z długookresowych i średniookresowych strategicznych dokumentów wyższego szczebla, w tym Strategii rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego. Istotnym założeniem wskazującym na stworzenie Strategii są również założenia programowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Główną przesłanką merytoryczną pozostaje określenie kierunków rozwoju Gminy, uwzględniających aktualny stan, a przede wszystkim potrzeby i aspiracje na kilka najbliższych lat. Przesłanką uzasadniającą opracowanie strategii jest również fakt, iż poprzednia strategia ze względu na zachodzące zmiany społeczno – gospodarcze nie jest w pełni aktualna, w związku z czym nie jest dostosowana do aktualnych i zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych.

„Strategia Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2030” obejmuje główne cele i uwarunkowania rozwoju w horyzoncie czasowym do 2030 roku, w zmieniających się uwarunkowaniach wewnętrznych i zewnętrznych. Okres realizacji Strategii zakreślony został jako wykraczający poza rany nowej perspektywy finansowej UE, co podkreśla stopień korelacji z możliwością finansowania inwestycji wskazanych jako potrzeby inwestycyjne, przy udziale środków finansowych Unii Europejskiej wraz z późniejszym ich wydatkowaniem.

Przedmiotowy dokument został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności z:

- Ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z 2021 r. poz. 1038),
- Ustawą z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020, poz. 1378 z późn. zm.),
- Ustawą z dnia 3 października 2008r., o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 z późn. zm.).

Dnia 13.11.2020 r. weszły w życie przepisy wprowadzone ustawą z dnia 15.07.2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Zmiany objęły liczne akty prawne, w tym bezpośrednio związane z funkcjonowaniem samorządu gminnego. W ustawie z dnia 08.03.1990 r. o samorządzie gminnym znalazła się – po raz pierwszy w ustawodawstwie krajowym – podstawa prawna dla opracowania strategii rozwoju gminy, jak również określone szczegółowe wymagania zakresowe dotyczące znalazły się szczegółowe regulacje dotyczące tego dokumentu.

Zakres strategii rozwoju gminy został określony w artykule 10e ustawy o samorządzie gminnym, wskazującym, że dokument zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 06.12.2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby tej strategii, oraz określa w szczególności:

1. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym
2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych
3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy
5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie
6. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań
7. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań
8. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych
9. Szacunkowe ramy finansowe i źródła finansowania.

Strategię rozwoju gminy sporządza się w formie tekstowej oraz graficznej.

Realizacja zadania polegającego na opracowaniu i przyjęciu Strategii jako dokumentu lokalnego prowadzona jest w sposób ustrukturyzowany. Ustalono etapy opracowania Strategii, w tym:

- ustalenie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy,
- wypracowanie założeń programowych i funkcjonalno - przestrzennych Strategii,
- opracowanie projektu Strategii wraz z ogłoszeniem i przeprowadzeniem konsultacji społecznych, dla których zwieńczeniem jest sprawozdanie z ich przebiegu,
- przeprowadzenie oceny środowiskowej przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie przez Radę Gminy w drodze uchwały.

Strategia Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2030 jest dokumentem określającym możliwe i optymalne kierunki rozwoju przy jednoczesnym zachowaniu zgodności z dokumentami wyższego rzędu, zapewniając spójność funkcjonalną i przestrzenną. Dokument przygotowany został z wykorzystaniem modelu partycypacyjno-eksperckiego, gdzie wszelkie analizy statystyczne i strategiczne są wynikiem zaangażowania podmiotów zewnętrznych biorących udział w opracowaniu dokumentu, jak również odpowiadają pełnemu zaangażowaniu wszystkich grup interesu, w tym społeczności lokalnej, przedsiębiorców oraz władz lokalnych.

1. PODSUMOWANIE I WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO – GOSPODARCZO – PRZESTRZENNEJ

Diagnoza strategiczna w ujęciu społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym dla Gminy Jeziora Wielkie została opracowana jako odrębny dokument, stanowiący podstawę do określenia potencjałów i deficytów rozwojowych Gminy Jeziora Wielkie.

Sporządzona diagnoza pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy Jeziora Wielkie. Objęła analizę sytuacji Gminy również w porównaniu do powiatu mogileńskiego, województwa kujawsko – pomorskiego, jak również gmin sąsiednich. Dzięki przeprowadzeniu diagnozy w ujęciu dynamicznym (analiza danych historycznych, na przestrzeni kilku lat) oraz porównawczym pozwoliła ona na wiarygodne wskazanie obecnych trendów, prognoz oraz potwierdzenie istniejących braków i deficytów.

W opracowaniu diagnozy społeczno – gospodarczej Gminy Jeziora Wielkie wykorzystano dostępne dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, dane pochodzące z Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich, opracowań strategicznych na szczeblu lokalnym, ponadlokalnym oraz wyższego szczebla. Dodatkowo wykorzystano informacje ogólnodostępne zawarte w bazach danych różnych instytucji i organów publicznych, jak również stronach internetowych odpowiadających tematyce danego zagadnienia.

Przeprowadzona diagnoza jest zarówno oceną stanu obecnego, analizą obecnych tendencji rozwojowych, jak również pozwala na wskazanie głównych trendów w formułowaniu głównych kierunków i priorytetów rozwojowych na przyszłość.

1.1. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ – SFERA SPOŁECZNA

Uwarunkowania demograficzne

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich, w 2020 roku liczba ludności gminy wynosiła 4 787 osób. Przy powierzchni gminy równej 123,73 km², zagęszczenie ludności w gminie Jeziora Wielkie wynosi 39 os./km². Spośród 22 sołectw, najmniej licznym jest sołectwo Radunek, zamieszkiwane przez 31 osób. Sołectwo Wójcin, które jest najliczniej zamieszkiwane, zasiedla 715 osób, a Jeziora Wielkie w 2020 roku zamieszkiwało 612 osób.

W latach 2015 - 2020 zmniejszyła się ogólna liczba osób w wieku przedprodukcyjnym o ponad 3%. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym także uległa zmniejszeniu, jednakże odsetek zmian jest dwukrotnie wyższy i obejmuje 203 osoby. W tym samym okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 11%. Negatywne zmiany demograficzne oznaczają, że społeczność gminy należy do grona społeczności starzejących się ze względu na brak zastępowalności pokoleń.

Prognoza demograficzna do 2030 roku wskazuje, że w Gminie Jeziora Wielkie nastąpi spadek liczby mieszkańców o 3,1%, czyli 151 osób. W przypadku poszczególnych ekonomicznych grup wiekowych, największej zmianie ulegnie grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, których liczba zwiększy się o 11%, czyli 118 osób, co stanowi zmianę na poziomie 3,2 punktu procentowego. O 9% (78 osób) zmniejszy się liczba mieszkańców niepełnoletnich, co oznacza spadek ich odsetka w strukturze ludności o 1,1 punktu procentowego. W przypadku osób w wieku produkcyjnym, w ciągu dziesięciu lat ich odsetek spadnie o 6,5% (191 osób.), czyli 2,1 punktu procentowego.

Zmiany demograficzne zachodzące w Gminie Jeziora Wielkie nie są optymistyczne. Spadająca liczba mieszkańców, ujemny przyrost naturalny i rosnąca liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym oznacza, że społeczeństwo znajduje się w fazie starzenia się, co jednak nie jest problemem wyłącznie w Gminie, ale stanowi trend ogólnokrajowy. Natomiast, porównując ruch naturalny w Gminie Jeziora Wielkie do powiatu i województwa można wnioskować, że zjawisko to w Gminie zachodzi szybciej niż ma to miejsce w jednostkach terytorialnych znajdujących się wyżej w hierarchii. Saldo migracji także przyjmuje wartości ujemne, co dodatkowo przyczynia się do zmniejszenia się liczby mieszkańców Gminy. Prognozy wyznaczone przez GUS wskazują na utrzymanie się tendencji malejącej liczby mieszkańców i utrzymania się ujemnego salda migracji do 2030 roku.

EDUKACJA

System edukacji na terenie Gminy Jeziora Wielkie tworzą 2 szkoły podstawowe oraz oddziały przedszkolne funkcjonujące przy każdej ze szkół. Na terenie Gminy Jeziora Wielkie kształcenie dzieci i młodzieży odbywa się w szkołach podstawowych tj.:

- Szkole Podstawowej im. Kazimierza Woźnieckiego w Jeziorach Wielkich,
- Szkole Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Wójcinie.

Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Woźnieckiego zlokalizowana jest w budynku mieszczącym się w Jeziorach Wielkich 104. W ramach Szkoły funkcjonuje 8 klas, jak również przy Szkole działają 4 oddziały przedszkolne. Natomiast Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Wójcinie funkcjonuje pod adresem Wójcin 59, w budynku oddanym do użytku w 2004 r. W Szkole funkcjonuje 8 klas oraz 3 oddziały przedszkolne.

W każdej z placówek edukacyjnych na terenie Gminy prowadzone są liczne projekty i programy, mające na celu aktywizowanie i rozwój dzieci i młodzieży. Poziom kształcenia, który wyrażają m.in. wyniki uzyskane przez ósmoklasistów na egzaminie kończącym szkołę podstawową wskazują na niewielką, ale jednak poprawę w zakresie kształcenia na terenie Gminy Jeziora Wielkie. W każdej ze szkół podstawowych odnotowano wzrost wyników na poziomie kilku punktów procentowych z każdego z przedmiotów (polski, angielski, matematyka). Każda z ww. szkół uzyskała podobne wyniki z wszystkich przedmiotów, jednakże dostrzec można niewielkie różnice tj. uczniowie Szkoły w Jeziorach Wielkich uzyskali lepszy wynik z języka angielskiego na poziomie 53%, a uczniowie Szkoły w Wójcinie lepiej poradzili sobie z języka polskiego - 61% oraz matematyki – wynik na poziomie 43%. Uzyskane wyniki wskazują na konieczność dalszego podejmowania działań przyczyniających się do wzrostu poziomu kształcenia i osiąganych wyników w nauce.

Szkoły na terenie Gminy Jeziora Wielkie charakteryzują się wyposażeniem w podstawowe elementy niezbędne do nauki, jednak wymagają doinwestowania m.in. utworzenia pracowni językowej oraz laboratorium przyrodniczego, które pozwolą na rozwijanie umiejętności dzieci i młodzieży w tak istotnych kwestiach jak nauka języków obcych oraz poznawanie środowiska i budowanie świadomości ekologicznej, tak ważnej w dzisiejszych czasach. Ponadto, zdiagnozowanie zapotrzebowanie na lepsze dostosowanie infrastruktury placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, szczególnie w zakresie toalet. Zauważa się również potrzebę instalacji monitoringu szkolnego, który obecnie nie funkcjonuje w żadnej z szkół.

Obecnie na terenie Gminy Jeziora Wielkie brak jest zabezpieczenia opieki nad dziećmi do lat 3 – nie funkcjonują ani żłobki ani kluby dziecięce.

Zdrowie i kapitał społeczny

System ochrony zdrowia tworzy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Wójcinie oraz Grupowa Praktyka Lekarza Rodzinnego Nasz Lekarz Krzysztof Burzyński, Zbigniew Monowid. Wskazane placówki świadczą usługi w zakresie podstawowej opieki medycznej, szczególnie w zakresie chorób wewnętrznych i medycyny rodzinnej. Ze świadczeń w przychodniach specjalistycznych i usług szpitalnych mieszkańcy Gminy Jeziora Wielkie korzystają m.in. w SPZOZ w Strzelnie, który położony jest w odległości około 20 km, bądź innych placówek ochrony zdrowia, jak np. w Inowrocławiu czy też Mogilnie. W Gminie funkcjonuje również apteka, która zlokalizowana w Jeziorach Wielkich.

Aktywność społeczna w Gminie Jeziora Wielkie jest prowadzona przede wszystkim przez Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji – samorządową jednostkę organizacyjną, wykonującą zadania własne Gminy w obszarze organizowania działań kulturalnych społeczności lokalnej oraz lokalne stowarzyszenia i podmioty działające na rzecz rozwoju lokalnego.

Na obszarze Gminy Jeziora Wielkie działania w zakresie podnoszenia kapitału społecznego podejmują przede wszystkim placówki publiczne, jak również podmioty z sektora społecznego takie jak stowarzyszenia i organizacje pozarządowe. Dane Krajowego Rejestru Sądowego wskazują, że do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i ZOZ wpisanych jest 27 podmiotów, są to koła rolnicze, ochotnicza straż pożarna, stowarzyszenia producentów rolnych, stowarzyszenia, fundacje działające w obszarach zdrowia, aktywności kobiet czy miłośników przyrody i lokalnych walorów i tradycji itp. Ponadto na obszarze Gminy działają również koła gospodyń wiejskich, jak również jedną z form aktywności społecznej i budowania kapitału społecznego w Gminie Jeziora Wielkie jest również działalność amatorskiego ruchu artystycznego.

Bezpieczeństwo publiczne i socjalne

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie nad bezpieczeństwem społeczności lokalnej czuwają policjanci z Posterunku Policji w Jeziorach Wielkich, który jest jednostką podległą Komendy Powiatowej Policji w Mogilnie.

Ponadto na obszarze Gminy bezpieczeństwo mieszkańcom zapewnia działalność Ochotniczych Straży Pożarnych. Obecnie funkcjonują 4 jednostki OSP tj.:

- Ochotnicza Straż Pożarna Jeziora Wielkie,
- Ochotnicza Straż Pożarna Wójcin,
- Ochotnicza Straż Pożarna Golejewo,
- Ochotnicza Straż Pożarna Rzeszynek.

Poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Jeziora Wielkie jest dobry. Występują zdarzenia przestępcze (nieliczne przypadki w 2019 r. kradzieży, uszkodzeń mienia, przestępczości narkotykowej), jednak ich ilość nie jest znaczna.

Liczba pożarów na terenie Gminy, do których wzywane były jednostki OSP zmniejszała się w latach 2016-2020 – odnotowano spadek na poziomie 32,43% w stosunku do roku 2016. W odniesieniu

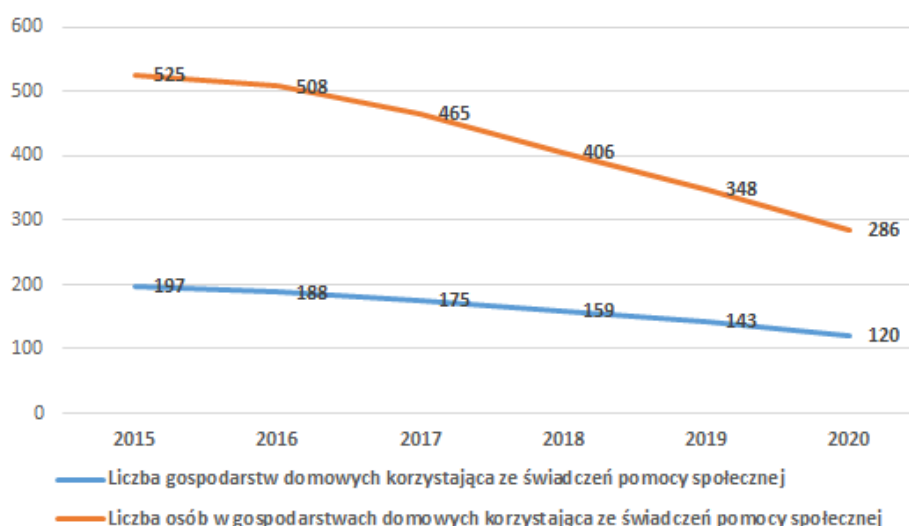
do liczby wypadków na terenie, w których uczestniczyli strażacy OSP, to ich liczba również się zmniejszyła w latach 2016-2020 o 16 (57,14%).

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie nie funkcjonuje scentralizowany system monitoringu wizyjnego.

Działania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego dla mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie realizuje głównie Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich. Celem działań podejmowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie pozostaje bieżące wspieranie potrzebujących osób i rodzin w zapewnieniu godnych warunków do życia i rozwoju.

Z pomocy społecznej w Gminie Jeziora Wielkie w 2020 r. korzystało 120 gospodarstw domowych, co ma przełożenie na wartość liczbową osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na poziomie 286 osób – mieszkańców Gminy. Na przestrzeni analizowanych lat liczba gospodarstw domowych korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej systematycznie spadała. W stosunku do roku 2015 odnotowano spadek o 77 gospodarstw domowych tj. zmniejszenie o 39,09%.

Wykres 1. Liczba gospodarstw domowych i osób w tych gospodarstwach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2015-2020 na terenie Gminy jeziora Wielkie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich

Na terenie Gminy nie funkcjonują placówki stacjonarnej pomocy społecznej, w związku z tym osoby potrzebujące są kierowane do odpowiednich placówek poza Gminę. W 2020 r. Gmina opłaciła pobyt w domach pomocy dla 12 osób, w tym dla 3 osób przewlekle psychicznie chorych, 3 osób niepełnosprawnych intelektualnie, 1 osoby przewlekle somatycznie chorej, 5 osób w podeszłym wieku. Dodatkowo 6 osób zostało skierowanych do Dziennego Domu Pobytu w Strzelnie.

Analizując strukturę powodów korzystania z pomocy społecznej na terenie Gminy wśród nich dominują następujące przyczyny:

- bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność.

Ogólnie, w ostatnich latach zauważalna jest tendencja spadkowa jeśli chodzi o liczbę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W latach 2015-2020 ich liczba zmniejszyła się

o 132 rodziny tj. 34,74% , a więc łącznie 473 osoby (44,04%). Najwyższą korzystną zmianę zaobserwować można w zakresie zmniejszenia się liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia – w analizowanych latach ich liczba zmniejszyła się o 50 rodzin tj. o 64,94%. Odmierna sytuacja dotyczy natomiast liczby rodzin, które pobierały świadczenia z powodu ubóstwa – ich liczebność zwiększyła się systematycznie do 2018 r., następnie znacząco się zmniejszyła, jednakże w całym analizowanym okresie odnotowano wzrost liczby rodzin o 11,76% i o 50% jeśli chodzi o liczbę osób w rodzinach.

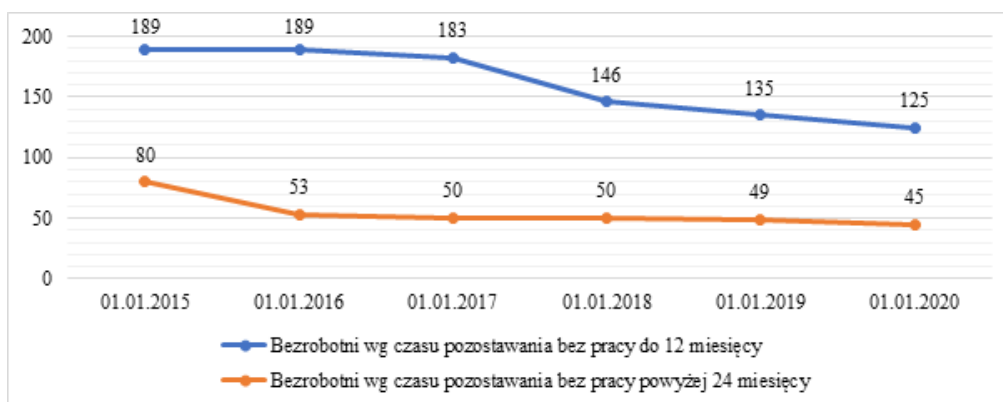
Na terenie Gminy Na terenie Gminy Jeziora Wielkie obowiązuje „Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023”, który wskazuje działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze jak również działania profilaktyczne i prorodzinne, których celem jest zapobieganie marginalizacji oraz społecznemu wykluczeniu. Działania wskazane w Programie mają przyczynić się do rozwiązania problemów tych rodzin, jak również do stworzenia spójnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci.

Podsumowując, liczba gospodarstw domowych oraz rodzin z terenu Gminy Jeziora Wielkie, które korzystają z pomocy społecznej zmniejsza się, jednakże ich liczba wciąż jest stosunkowo wysoka i wymaga podejmowania działań, które przyczynią się do rozwiązania ich problemów. Niepokojące jest również zjawisko wzrostu liczby rodzin, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa, na tą grupę należy zwrócić szczególną uwagę, tak by ten problem się nie pogłębił. Zauważyć należy również, że jednym z głównych problemów społecznych w Gminie jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach, dlatego szczególnie ten obszar wymaga wsparcia w kolejnych latach. Dodatkowo należy podkreślić, że obecny poziom korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – zmniejszania się liczby rodzin i osób z niej korzystającej – jest wynikiem m.in. dotychczasowej efektywnej działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Bezrobocie

W ostatnich latach na terenie Gminy Jeziora Wielkie obserwowany jest spadek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych. Większość osób bezrobotnych stanowią kobiety.

Wykres 2. Liczba bezrobotnych w Gminie Jeziora Wielkie wg czasu pozostawania bez pracy w latach 2015-2020

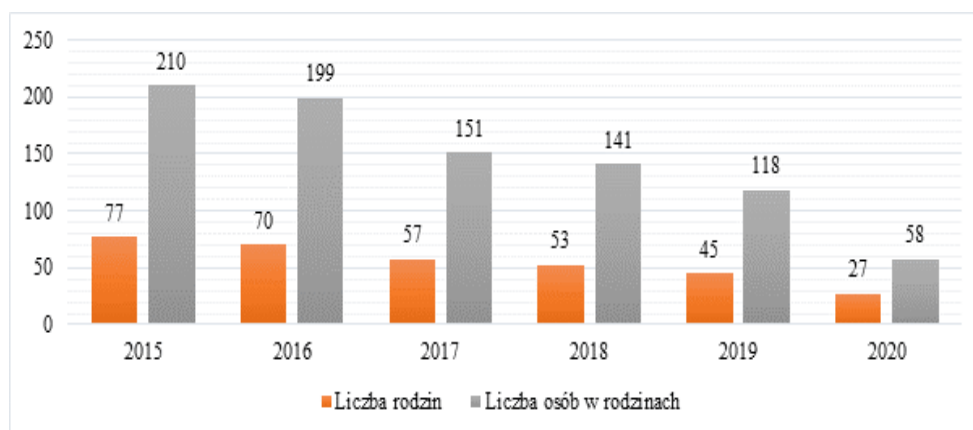
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

W Gminie Jeziora Wielkie od 2015 roku obserwuje się wyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym niż ma to miejsce w powiecie mogileńskim, województwie kujawsko-pomorskim oraz w Polsce. Ponadto Gmina charakteryzuje się rosnącym wskaźnikiem liczby osób pracujących na 1000 mieszkańców, co wskazuje na poprawę sytuacji na rynku pracy.

Zgodnie z danymi WUP w Toruniu, z końcem 2020 roku największy odsetek osób bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a ponad co piąty bezrobotny posiadał wykształcenie gimnazjalne i niższe. Łącznie grupy te stanowią 63% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Jeziora Wielkie. Najmniejszy odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych stanowili mieszkańcy z wykształceniem wyższym. W przypadku struktury wieku bezrobotnych, na dzień 31.12.2020 r. najliczniejszą grupą były osoby w wieku 25 – 34 lata. Warto dodać, że jest to wiek wchodzenia młodych osób na rynek pracy. Kolejną grupą są mieszkańcy Gminy w wieku 35 – 44 lata. Łącznie grupy te stanowią 52% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Wraz z wiekiem liczba bezrobotnych spada. Najmniej liczną grupą byli mieszkańcy w wieku 60 – 64 lata, którzy stanowili 4% bezrobotnych.

Mający miejsce rozwój rynku pracy w Gminie Jeziora Wielkie znajduje pozytywne odzwierciedlenie w jakości życia mieszkańców. Od 2015 roku liczba rodzin, dla których bezrobocie było powodem trudnej sytuacji życiowej, zmniejszyła się o 50 rodzin.

Wykres 3. Bezrobocie jako powód trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jeziora Wielkie.

Podsumowując, w latach 2015-2020 w gminie Jeziora Wielkie liczba zarejestrowanych bezrobotnych uległa zmniejszeniu o 35%, co jest zjawiskiem pożądanym. Niepokojące jest jednak wolne tempo zmian liczby bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, których odsetek w latach 2016-2020 zmniejszył się jedynie o 15%. Sytuacja bezrobocia w Gminie wygląda gorzej, niż ma to miejsce w powiecie mogileńskim, województwie kujawsko-pomorskim czy w Polsce, jednak większe tempo zmian obserwuje się w przypadku analizowanej Gminy, co oznacza, że w dalszej perspektywie możliwe jest zrównanie poziomu bezrobocia Gminy z sytuacją panującą w powiecie mogileńskim. Nie zmienia to faktu, że z biegiem lat bezrobocie w Gminie Jeziora Wielkie uległo zmniejszeniu, dzięki czemu mniejsza liczba rodzin i osób definiuje trudną sytuację życiową przez pryzmat bezrobocia. Zjawisko to jednak w dalszym ciągu występuje. Zmagać się z nim muszą przede wszystkim osoby słabiej wykształcone posiadające wykształcenie zawodowe, gimnazjalne i niższe, oraz osoby w wieku 25-44 lata.

Kultura, sport i rekreacja, turystyka

Działalność kulturalna oraz sportowo - rekreacyjna na terenie Gminy Jeziora Wielkie jest prowadzona przez Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji oraz Bibliotekę Publiczną.

Działalność Ośrodka obejmuje również opiekę nad amatorskim ruchem artystycznym tj. są to instruktorzy w zakresie muzyki, tańca, plastyki, zespołu pieśni i tańca, jak również instruktor ds. orkiestry dętej. Ośrodek zatrudnia również opiekuna Gminnej Izby Tradycji i Pamięci. Oprócz wymienionej kadry, podczas realizacji różnych wydarzeń wsparcie stanowią wolontariusze m. in. Z OSP oraz Kół Gospodyń Wiejskich. Infrastrukturę o charakterze kulturalnym w Gminie pełni baza lokalowa zarządzana przez GOKiR. Zgodnie z celem statutowym samorządowej jednostki organizacyjnej, działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji skupia się na prowadzeniu inicjatyw społeczno – kulturalnych oraz rekreacyjnych, mających na celu organizowanie i rozwój społeczności lokalnej w różnorodnych formach. Działania podejmowane przez Ośrodek, polegające na zapewnieniu oferty spędzania wolnego czasu, rozwoju osobistego, rodzinnego i kulturalnego, sprzyjają aktywizacji społecznej i integracji wielopokoleniowej. W ramach działalności GOKiR działa aktywnie również Amatorski Ruch Artystyczny (opisane we wcześniejszych rozdziałach) oraz sekcja tenisa stołowego, kółko plastyczne oraz Klub Seniora.

GOKiR oferuje zatem rozbudowaną i zróżnicowaną ofertę kulturalną i rekreacyjno – sportową skierowaną zarówno do mieszkańców i turystów. Ponadto podejmuje działania integrujące społeczność pochodzącą z różnych środowisk i w różnym wieku. Niemniej jednak, w omawianej sferze i ze względu na zmieniające się warunki i oczekiwania wciąż pozostaje wiele do zrobienia. Ważnym aspektem pozostaje zatem poszukiwanie nowych form aktywności kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej, która będzie adekwatna do potrzeb i oczekiwań społeczeństwa, jak również będzie konkurencyjna w porównaniu z ofertami gmin sąsiednich. Równie ważne pozostaje doinwestowanie istniejącej bazy lokalowej i zagospodarowanie przestrzeni, jak również budowa nowej, którą można by wykorzystać do prowadzenia działalności Ośrodka.

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie funkcjonują również świetlice wiejskie, które stanowią także zaplecze dla organizacji działań kulturalnych oraz integracyjnych dla mieszkańców. Dodatkowo w Gminie Jeziora Wielkie funkcjonuje Gminna Izba Pamięci i Tradycji.

Elementem kultury pozostaje także czytelnictwo, dla którego głównym podmiotem organizującym jest Gminna Biblioteka Publiczna w Jeziorach Wielkich oraz filia mająca siedzibę w Wójcinie – w budynku Szkoły Podstawowej. Księgozbiory zlokalizowane są w obu placówkach Biblioteki. Ponadto w Bibliotece można skorzystać z dostępu do Internetu, gdyż w ramach jej wyposażenia znajdują się 3 komputery.

W zasobach Gminnej Biblioteki Publicznej w 2020 r. znajdował się księgozbiór liczący 18 165 woluminów. W ostatnich 6 latach liczba zbiorów zmniejszyła się, podobnie jak poziom czytelnictwa. W Gminie Jeziora Wielkie liczba czytelników w ciągu roku, zmniejszyła się aż o 24,75% w stosunku do roku 2015. Podobnie zmalała liczba wypożyczeń księgozbiorów na zewnątrz – odnotowano spadek o 40,71%. Zmniejszenie się poziomu czytelnictwa może mieć różne przyczyny m.in. postęp technologiczny i dostęp do książek w formie elektronicznej. Niemniej jest to niepokojące zjawisko, szczególnie w przypadku dzieci i młodzieży.

Jednym z istotnych aspektów życia kulturalnego, jak również poczucia i tożsamości lokalnej są zabytki i dziedzictwo kulturowe, które również wykorzystywane jest do rozwoju turystycznego. Zabytki są

ważnym elementem kulturotwórczym, nawiązującym do historii regionu, wartości i tradycji. Na terenie Gminy Jeziora Wielkie znajdują się obiekty zabytkowe o wysokich walorach artystycznych i mające historyczne znaczenie. Część z nich wpisana jest do rejestru zabytków. Na obszarze Gminy znajdują się również Miejsca Pamięci Narodowej oraz groby i mogiły upamiętniające ofiary i walki w obronie ojczyzny.

Turystyka na terenie Gminy Jeziora Wielkie pełni jedną z ważnych funkcji. Gmina posiada liczne walory endogeniczne w postaci zasobów przyrodniczych, jak również kulturowych. Dzięki swojemu położeniu, występowaniu zróżnicowanych form ochrony przyrody, jak również jezior, obszar Gminy jest doskonałym miejscem dla rozwoju turystyki aktywnej oraz kulturoznawczej. Niewątpliwie walory krajobrazowe, w tym wysoka lesistość oraz występowanie zróżnicowanych form ochrony przyrody (rezerwat przyrody, obszary chronionego krajobrazu, Obszary Natura 2000) są najważniejszym czynnikiem aspirującym do turystyki regionalnej, jednak w Gminie wciąż tkwi niewykorzystany potencjał.

Na walory turystyczne Gminy składają się głównie obszary cenne przyrodniczo i jeziora, które wykorzystywane są do budowanie oferty spędzania czasu wolnego oraz wypoczynku i rekreacji. Dzięki dużej ilości wód powierzchniowych w Gminie, aktywnie rozwija się turystyka i rekreacja wodna, w tym żeglarstwo i kajakarstwo. Dostępność wód daje również możliwości uprawiania wędkarstwa. Na terenie Gminy położone jest obszary chronione, w których występuje wiele cennych gatunków rzadkich ptaków i innych zwierząt oraz roślin. Tereny o wysokich walorach przyrodniczych położone w Gminie, przyciągają również miłośników przyrody, ekoturystyki i ornitologów, albo zwyczajnie osób chcących obcować z naturą.

Dużym atutem Gminy Jeziora Wielkie jest występowanie zbiorników wodnych, gdyż przyczynia się to do uatrakcyjnienia krajobrazu i daje możliwości rozwijania się różnych form turystyki, rekreacji i wypoczynku, a w konsekwencji gospodarki. Przykładem jest m.in. wykorzystanie potencjału Jeziora Ostrowskiego i zagospodarowanie jego linii brzegowej, w tym utworzenie kąpieliska, które corocznie przyciąga zarówno mieszkańców, jak i turystów z zewnątrz. Kąpielisko znajduje się w obrębie plaży głównej w Przyjezierzu.

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie obecnie nie funkcjonują całoroczne obiekty noclegowe, zaś działają 2 ośrodki wypoczynkowe (Przyjezierze i Wójcin). Łączna liczba miejsc noclegowych wynosiła w 2020 r. 142 miejsca. Turyści chcący zatrzymać się w Gminie w czasie wakacji mogą skorzystać również z pola biwakowego oraz kampingowego. Największym zapleczem noclegowym, gastronomicznym i wypoczynkowym w Gminie charakteryzuje się miejscowość Przyjezierze, która należy do największych i najbardziej znanych miejscowości wypoczynkowych nad jeziorami w województwie kujawsko-pomorskim. Do dyspozycji wczasowiczów jest także szeroko rozwinięta baza usługowo-gastronomiczna. Na plaży znajduje się wyposażona wypożyczalnia sprzętu wodnego. W sezonie letnim odbywa się tu szereg imprez kulturalno-sportowych.

Na obszarze Gminy zauważa się wyraźne braki w postaci infrastruktury służącej turystyce aktywnej, wypoczynkowi i rekreacji. Brakuje ścieżek rowerowych, różnorodnej oferty spędzania czasu dla osób odwiedzających region, szczególnie poza sezonem letnim.

1.2. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ – SFERA GOSPODARCZA

Działalność gospodarcza i przedsiębiorczość

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie rozwija się przedsiębiorczość, co potwierdzają dane z ostatnich lat, gdzie zauważalny jest wzrost liczby podmiotów gospodarczych o 47 tj. 14,24% w latach 2015-2020.

Dominującą grupą podmiotów w sektorze publicznym są państwowe i samorządowe jednostki budżetowe, które w 2020 r. stanowiły 60% wszystkich podmiotów w tym sektorze. Natomiast w sektorze prywatnym według form własnościowych w każdym z analizowanych lat najliczniejszą grupę stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba w 2020 r. na terenie Gminy wyniosła 319, czyli 84,62% wszystkich podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym. Ta grupa przedsiębiorców jest również tą, której liczebność zwiększyła się w największym stopniu w latach 2015 - 2020 - wzrost o 38 podmiotów tj. o 13,52%. drugą najliczniejszą grupę podmiotów stanowiły stowarzyszenia i organizacje społeczne, a w dalszej kolejności spółki handlowe. Wśród spółek handlowych również odnotowano wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą o 33,33%.

Korzystna dla Gminy Jeziora Wielkie sytuacja dotyczy podmiotów gospodarczych, które wyrejestrowały swoją działalność z jej terenu. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2015-2020 następowało systematycznie zmniejszanie się liczby podmiotów likwidujących swoją działalność. W Gminie Jeziora Wielkie relacja podmiotów gospodarczych, które zostały wyrejestrowane oraz zarejestrowane była korzystna tj. z przewagą podmiotów nowo zarejestrowanych.

Wśród branż dominujących na terenie Gminy można wymienić: budownictwo, handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, transport i gospodarka magazynowa oraz przetwórstwo przemysłowe. Pod kątem liczebności wyróżnia się również podmioty działające w branżach rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo oraz w branżach: pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, co jest charakterystyczne dla gminy wiejskiej o rolniczym charakterze.

Gmina Jeziora Wielkie to gmina rolnicza i turystyczna, gdzie przeważa przedsiębiorczość z sektora MŚP. Przeważająca liczba podmiotów to małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, co jest również związane z przeważającą liczbą jednoosobowych działalności gospodarczych. W dalszej kolejności najliczniejsze były przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Liczba dużych przedsiębiorstw na obszarze Gminy jest zdecydowanie mniejsza. Taka struktura przedsiębiorstw jest typowa dla niewielkich gmin, szczególnie o charakterze rolniczym. W takich przypadkach największe potrzeby w zakresie działalności gospodarczej związane są z handlem i usługami, które zaspokajane są właśnie przez małych przedsiębiorców, w tym jednoosobowe działalności gospodarcze.

Spółeczeństwo Gminy Jeziora Wielkie wykazują się aktywnością gospodarczą, co znajduje swoje odzwierciedlenie we wskaźniku nasycenia przedsiębiorczością - liczba podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniosła na koniec roku 2020 – 131,9. Wskaźnik dla Gminy Jeziora Wielkie – gminę wiejską z funkcją rolniczą i turystyczną, jest znaczny, do czego mógł przyczynić się również wzrost liczby mieszkańców aktywnych zawodowo oraz liczba wpisów do rejestru REGON przewyższająca liczbę dokonanych wyrejestrowań. Gminę jest zatem aktywna

i przedsiębiorcza, jednakże wymaga podjęcia działań do wzmacniania rozwoju mikroprzedsiębiorczości i zakładania własnych działalności gospodarczych, które będą pobudza dalszy rozwój.

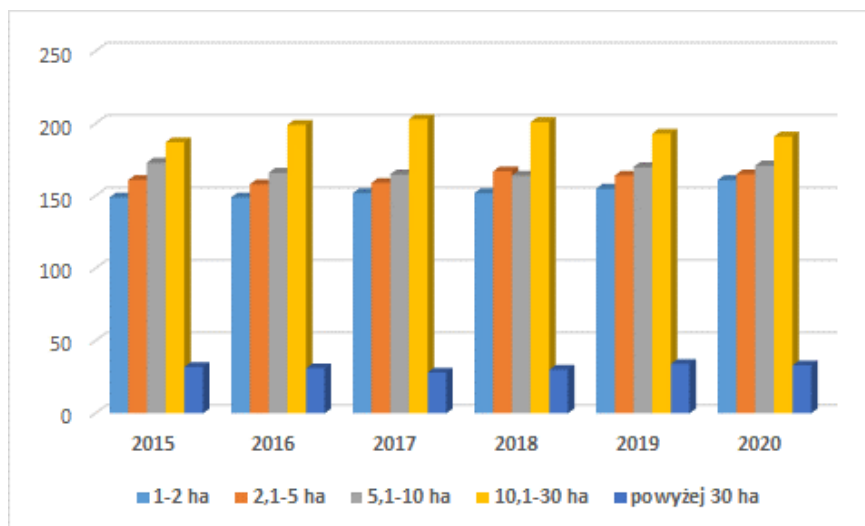
Rolnictwo

Gmina Jeziora Wielkie ma dobre warunki do rozwijania produkcji rolniczej¹. Na obszarze Gminy występują gleby klas od I do VI. W północno – wschodniej części obszaru Gminy – od Sierakowa do Rzeszyna zidentyfikowano kompleksy glebowe pszenne bardzo dobre oraz pszenne dobre (D-czarne ziemie), jak również kompleks żytni bardzo dobry. Podobnie na obszarze na północny – wschód od Wójcina i w rejonie miejscowości Siedlimowa oraz w rejonie Lenartowa również występują kompleksy pszenne dobre (D-czarne ziemie) i kompleks żytni dobry. Na pozostałym obszarze w trójkącie Proszyska-Wójcin-Nożyczyn oraz w pasie między m. Jeziora Wielkie, a Krzywym Kolanem przeważa kompleks żytni dobry. Najłabsze kompleksy glebowe tj. żytni słaby i bardzo słaby znajdują się w pasie między lasem, na północ od Jezior Wielkich a Jeziorem Gopło. Klasy gleb I-IIIb występują w przewadze w północno-wschodniej części gminy. Gmina posiada zatem obszary z zasobami glebowymi najwyższych klas sprzyjających rozwijaniu rolnictwa.

Wśród upraw dominują zboża oraz uprawy przemysłowe, uprawy rzepaku i rzepiku oraz buraka cukrowego. Na obszarze Gminy uprawia się również pomidory – uznawane za produkt lokalny, stąd obszar Gminy uznawany jest za małe zagłębie plantacyjne (pomidorowe).

Na terenie Gminy wzrasta liczba gospodarstw rolnych. W latach 2015-2020 zaobserwować można coroczny wzrost liczby gospodarstw rolnych – w analizowanym okresie ich liczebność wzrosła o prawie 3%. W 2020 r. na obszarze Gminy funkcjonowało 721 gospodarstw. W strukturze gospodarstw dominują gospodarstwa od 10,1 do 30 ha, jednakże występuje również dużo gospodarstw małych od 1-2 ha.

Wykres 4. Liczba i wielkość gospodarstw rolnych na terenie Gminy jeziora Wielkie w latach 2015-2020

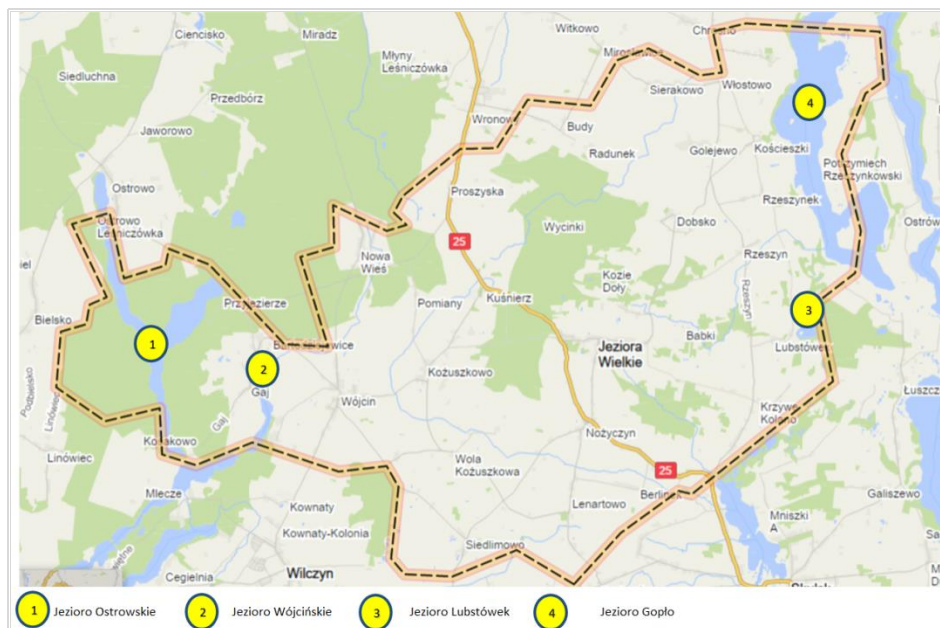
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jeziora Wielkie

Gmina Jeziora Wielkie jest gminą o charakterze typowo rolniczym, gdzie występują dobre gleby umożliwiające efektywną produkcję rolną. Liczba gospodarstw rolnych funkcjonujących na obszarze

¹ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

są 4 jeziora rozmieszczone w różnych częściach Gminy: Jezioro Gopło, Jezioro Ostrowskie, Jezioro Wólczyńskie oraz Jezioro Lubstówek. Mimo występowania licznych zasobów wodnych na terenie Gminy Jeziora Wielkie zagrożenie powodzią nie występuje.

Mapa 2. Jeziora na terenie Gminy Jeziora Wielkie

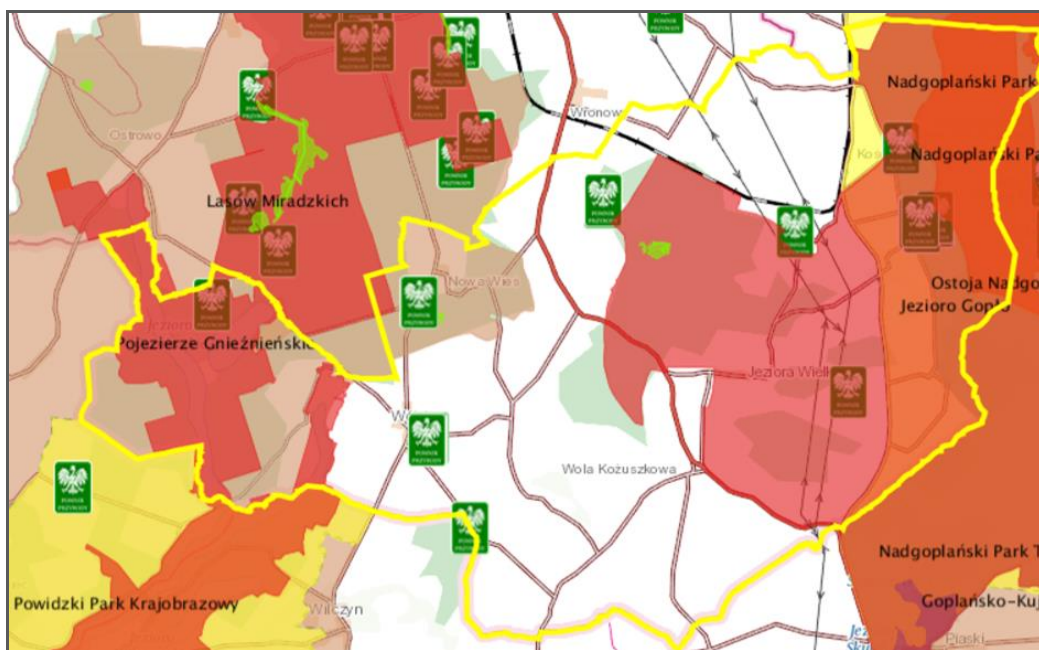
Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapa.targeo.pl/>

Wody podziemne na obszarze Gminy wchodzą w skład jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o numerze GW60043. Stan chemiczny i ilościowy tej JCWPd został określony jako słaby, oraz stwierdzono ryzyko niespełnienia celów środowiskowych.

Obszar Gminy Jeziora Wielkie charakteryzuje się zróżnicowanym bogactwem przyrodniczym, co stanowi jeden z istotnych walorów przyczyniających się do rozwijania sektora turystycznego na jej terenie. Na terenie Gminy znajduje się 4 375,36 ha obszarów objętych ochroną prawną, co stanowi 35,4% powierzchni Gminy. Występują cenne obszary przyrodnicze i krajobrazowe tj.:

- rezerваты przyrody - Nadgoplański Park Tysiąclecia,
- parki krajobrazowe - Powidzki Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia
- obszary chronionego krajobrazu - Goplańsko-Kujawski Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Miradzkich,
- obszary Natura 2000 - Jezioro Gopło (PLH040007), Pojezierze Gnieźnieńskie (PLH300026) Ostoja Nadgoplańska (PLB040004),
- pomniki przyrody,
- użytki ekologiczne.

Mapa 3. Obszary chronione na terenie Gminy Jeziora Wielkie

Źródło: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/lmqp_2.html

Oprócz ww. form ochrony przyrody na terenie Gminy Jeziora Wielkie występują również korytarze ekologiczne: Pojezierze Gnieźnieńskie, Puszcza Bydgoska – Dolina Warty.

Poziom lesistości na terenie Gminy w 2020 r. wynosił 22,5% i w stosunku do roku 2015 zwiększył się o 0,3 punktu procentowego. Zarówno w powierzchni lasów jak i gruntów leśnych na terenie Gminy dominuje własność publiczna, lasy prywatne i grunty leśne prywatne stanowią odpowiednio 15,65% w ogólnej powierzchni lasów i gruntów leśnych w 2020 r.

Jakość powietrza na terenie Gminy Jeziora Wielkie jest dobra poza przekroczeniami zanieczyszczeń bezo(a)pirenu, PM10 dla strefy kujawsko – pomorskiej, do której zalicza się Gmina.

Gmina Jeziora Wielkie posiada wiele bogactw przyrodniczych w postaci licznych form ochrony przyrody oraz lasów i gruntów leśnych. Gmina jest jedną z najbardziej zalesionych gmin w powiecie mogileńskim. Należy to traktować jako przewagę konkurencyjną Gminy w zakresie starań o rozwój sektora turystycznego i ofertę spędzania czasu wolnego. Występowanie terenów cennych przyrodniczo w połączeniu z innymi zasobami endogenicznymi Gminy np. jeziorami, podnosi atrakcyjność turystyczną Gminy i daje jej duże możliwości rozwoju w obszarze turystyki aktywnej, wypoczynku i rekreacji.

Infrastruktura sieciowa i mieszkaniowa

Na terenie Gminy Jeziora Wielkie funkcjonuje dobrze rozwinięta sieć wodociągowa oraz sieć kanalizacyjna - 100 % budynków mieszkalnych jest podłączonych do sieci wodociągowej, a w przypadku sieci kanalizacyjnej – dostęp do niej posiada 55,4% budynków (stan na dzień 31.12.2019 r.) W Gminie nie funkcjonuje sieć gazowa.

Różnica pomiędzy siecią wodociągową i sieć kanalizacyjną jest bardzo wyraźna – w 2019 r. relacja sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej wynosiła w Gminie 51,39%. Zważając na wiejski charakter Gminy, a więc również zróżnicowanie w gęstości zabudowy, wyposażenie w sieć kanalizacyjną można ocenić jako dobre, aczkolwiek wymagające dalszego rozwijania. Poziom wyposażanie w sieć kanalizacyjną jest

typowy dla gmin wiejskich, gdzie występuje rozproszona zabudowa i inwestycje w sieć kanalizacyjną nie zawsze są uzasadnione ekonomicznie. Gmina Jeziora Wielkie na tle województwa i powiatu mogileńskiego charakteryzuje się wyższym poziomem podłączonych budynków do sieci kanalizacyjnej, jak i do sieci wodociągowej.

Na terenie Gminy funkcjonuje dwie komunalne oczyszczalnie ścieków w Przyjezierzu oraz w Siemionkach. W miejscach, gdzie jest niemożliwa technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej, budowane są indywidualne systemy oczyszczania ścieków. Na terenie Gminy Jeziora Wielkie w 2020 r. liczba zbiorników bezodpływowych wynosi 453 szt., a przydomowych oczyszczalni ścieków 34 szt. Ponadto Gmina opracowała koncepcję przebudowy oraz rozbudowy gminnego systemu kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Jeziora Wielkie wraz z likwidacją oczyszczalni ścieków przy Domu Pomocy Społecznej w miejscowości Siemionki.

Gmina Jeziora Wielkie jest dobrze wyposażona w infrastrukturę wodno - kanalizacyjną, jednakże poziom jej dostępności jest bardzo różny, szczególnie w zakresie infrastruktury sieci kanalizacyjnej. Najlepiej ocenić można zwodociągowanie Gminy, które pod względem korzystających z tego typu infrastruktury wynosi 100%. Natomiast doinwestowania wymaga sieć kanalizacyjna.

Układ komunikacyjny Gminy Jeziora Wielkie tworzą droga krajowa nr 25, drogi powiatowe oraz drogi gminne. Na obszarze Gminy nie występują drogi wojewódzkie, główny szkielet komunikacyjny w Gminie stanowią drogi powiatowe, których sieć jest stosunkowo gęsta i obejmuje wszystkie najważniejsze miejscowości gminne, oraz zapewnia dobre powiązanie Gminy Jeziora Wielkie z sąsiednimi gminami, w tym również z sąsiednim województwem. Przez obszar Gminy przebiega droga krajowa nr 25 - stanowi ona oś komunikacyjną Gminy i istotne połączenie z krajowym systemem drogowym. Droga ta nie pełni jednak istotniejszej roli w strukturze transportowej Gminy, chociaż fragmentami wykorzystywane jest również dla lokalnych połączeń. Drogi gminne mają znaczenie lokalne i stanowią uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom. Szczególne znaczenie wśród dróg gminnych mają te, które zapewniają bezpośredni dojazd do ośrodka administracyjnego gminy, wsi gminnej Jeziora Wielkie.

Gmina Jeziora Wielkie jest położona w znacznej odległości od głównych ośrodków w województwie tj. Bydgoszczy – ponad 75 km oraz Torunia - ponad 60 km, co powoduje mniejszą dostępność mieszkańców Gminy do wysokiej jakości usług publicznych typowych dla szczebla wojewódzkiego. Oprócz odległości do kluczowych ośrodków miejskich województwa problematyczna jest również niska dostępność do wystarczającej liczby połączeń komunikacyjnych. Określone problemy powodują, że Gmina Jeziora Wielkie jest dotknięta problemem peryferyjności transportowej, czyli cechującym się zbyt długim dojazdem (lub jego brakiem) do Bydgoszczy lub Torunia.

W Gminie Jeziora Wielkie można zauważyć coroczny **wzrost liczby budynków mieszkalnych**. W 2020 r. było 1 207 budynków mieszkalnych, co w odniesieniu do roku 2015 wskazuje na przyrost o 3,28%. Infrastruktura mieszkaniowa w Gminie systematycznie się zwiększa. Mieszkania znajdujące się na obszarze Gminy są wyposażone w podstawową infrastrukturę techniczną – sanitarną. Infrastruktura mieszkaniowa na terenie Gminy jest dobrze wyposażona i obecnie adekwatna do zapotrzebowania. Gmina gospodaruje swoim zasobem mieszkaniowym w sposób zapewniający jej dobry stan i dostępność. Na bieżąco realizowane są zadania mające zapewnić odpowiedni standard, zaś w najbliższej przyszłości działania te będą kontynuowane.

1.4. ANALIZA SWOT

Wnioski z diagnozy strategicznej podsumowano w sposób syntetyczny w opracowanej analizie SWOT, która pokazuje zidentyfikowane silne i słabe strony Gminy Jeziora Wielkie oraz możliwości i zagrożenia. Analiza ta, jest również kompleksowym podsumowaniem aktualnej sytuacji, w jakiej znajduje się Gmina Jeziora Wielkie, będąc jednocześnie podstawą do określenia perspektywicznych kierunków rozwoju.

Analiza SWOT stanowi punkt wyjścia do opracowania ram strategicznych dokumentów planistycznych. Jest etapem przejścia pomiędzy częścią diagnostyczną, stanowiącą podstawę do dalszych prac, a częścią projekcyjną. Analiza SWOT jest kompleksową metodą służącą usystematyzowaniu zasobów i potencjałów obszaru Gminy Jeziora Wielkie oraz jej otoczenia. Jest ona oparta na prostym schemacie klasyfikacji.

Analiza SWOT polega na zidentyfikowaniu czterech grup czynników:

- **S (Strengths)** – mocne strony: wewnętrzne czynniki pozytywne, stanowiące atuty, wyróżniające Gminę od innych jednostek, stanowiących przewagę konkurencyjną.
- **W (Weaknesses)** – słabe strony: wewnętrzne czynniki negatywne, stanowiące słabe strony jednostki, wynikające z ograniczeń zasobów.
- **O (Opportunities)** – szansa: zewnętrzne czynniki pozytywne, będące korzystnymi tendencjami w otoczeniu jednostki, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls do zmiany.
- **T (Threats)** – zagrożenia: zewnętrzne czynniki negatywne, mogące być poważną barierą w rozwoju jednostki przez osłabianie silnych stron Gminy i ograniczanie możliwości wykorzystania szans rozwojowych.

Tabela 1. Analiza SWOT

Mocne Strony	Słabe Strony
– Atrakcyjna lokalizacja, – Dobry układ komunikacyjny dróg powiatowych i gminnych, – Dobra jakość dróg i dbałość o jej stan techniczny, – Dostęp do drogi krajowej nr 25 stanowiącej ważny szlak komunikacyjny, – Wysoki poziom zwodociągowania, – Rozwinięty system przydomowych oczyszczalni ścieków, tam gdzie brak sieci kanalizacyjnej, – Brak dużych emitorów zanieczyszczeń powietrza, – Występowanie 4 jezior i rozwinięta infrastruktura turystyczno – rekreacyjna przy jednym z nich – Wyznaczone kąpielisko, – Rozpoznawalny w całym regionie ośrodek wypoczynkowy w Przyjezierzu, – Występowanie złóż kopalin,	– Starzejące się społeczeństwo, – Ujemny przyrost naturalny, – Peryferyjność transportowa Gminy - długi czasu przejazdu oraz niska liczba połączeń komunikacyjnych do głównych ośrodków w województwie tj. Bydgoszczy lub Torunia, – Brak dostępu do gazu sieciowego, – Zły stan wód powierzchniowych, – Niski poziom wykorzystanie OZE, – Znacząca różnica w poziomie zwodociągowania i skanalizowania, – Brak kanalizacji deszczowej, – Brak dużych zakładów pracy, – Znaczące rozdrobnienie gospodarstw rolnych, – Brak oferty inwestycyjnej, – Ograniczenia inwestycyjne ze względu na duży udział obszarów chronionych,

– Dobra jakość gleb oraz wysoki poziom użytków rolnych, sprzyjających rozwojowi rolnictwa, – Wzrastająca liczba gospodarstw rolnych, – Systematyczne usuwanie azbestu z obszaru gminy, – Prowadzenie działań edukacyjnych dla mieszkańców podnoszących świadomość ekologiczną, – Rozpoznawalność gminy poprzez produkt lokalny („małe zagłębie pomidorowe”), – Występowanie różnorodnych form ochrony przyrody, – Wyznaczone obszary Natura 2000 oraz korytarze ekologiczne, – Położenie w obszarze poza zagrożeniem powodziowym, – Poprawa jakości kształcenia w szkołach – poprawa wyników egzaminów ósmoklasisty, – Aktywna działalność kulturalna i sportowo - rekreacyjna GOKiR, – Zmniejszanie się liczby gospodarstw domowych oraz rodzin korzystających z pomocy społecznej, – Zmniejszająca się liczba zarejestrowanych bezrobotnych, – Dobry poziom bezpieczeństwa publicznego - funkcjonowanie Komisariatu Policji oraz jednostek OSP, – Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych z sektora MŚP, – Aktywna działalność mieszkańców w organizacjach pozarządowych, stowarzyszeniach itp.	– Brak pełnego rozpoznania geologicznego obszaru gminy, – Brak całorocznej oferty turystycznej bazującej na walorach endogenicznych, – Mały stopień zagospodarowania turystycznego wszystkich jezior na obszarze gminy, – Nieosiągnięcie wymaganego poziomu ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, – Niewystarczająca świadomość mieszkańców o potrzebie segregacji odpadów, – Brak zapewnienia opieki żłobkowej dla dzieci do lat 3, – Braki infrastrukturalne w placówkach edukacyjnych, zwłaszcza w zakresie pracowni specjalistycznych, – Brak monitoringu wizyjnego na terenie gminy, – Wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa, – Wysoka liczba rodzin z problemem bezradności w zakresie problemów opiekuńczo – wychowawczych, – Wzrost liczby bezrobotnych kobiet, – Zmniejszenie się poziomu czytelnictwa, – Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna, – Mało różnorodna oferta spędzania czasu wolnego poza okresem letnim, – Brak rozwiniętego systemu ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, – Niski stopień wykorzystania potencjału przyrodniczego gminy, – Brak całodobowej bazy noclegowej,
Szanse	Zagrożenia
– Możliwość pozyskania i wykorzystania środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej UE 2021-2027, – Pozyskanie zewnętrznego kapitału do finansowania inwestycji, – Rozwój współpracy międzysektorowej, w tym z NGO,	– Dalsze starzenie się społeczeństwa, – Zmniejszająca się liczba mieszkańców, – Migracje młodych ludzi poza teren gminy, – Postępowanie marginalizacji społeczno – gospodarczej, – Zmniejszanie się opłacalności prowadzenia działalności rolniczej, – Zwiększenie się poziomu bezrobocia,

– Napływ nowych inwestorów oraz nowych mieszkańców, – Wykorzystanie nowych i innowacyjnych technologii, – Nawiązanie trwałej współpracy z innymi ośrodkami samorządowymi w Polsce oraz poza nią, – Rozwój świadomości i aktywności społecznej i obywatelskiej oraz gospodarczej, – Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, – Zagospodarowanie turystyczne pozostałych jezior na terenie Gminy, – Rozwój konkurencyjnej oferty turystyczno – rekreacyjnej oraz kulturalnej na bazie potencjałów endogenicznych, – Rozwój ekoturystyki, agroturystyki oraz turystyki wypoczynkowej, turystyki aktywnej, – Rozwój przemysłu rolno – spożywczego, – Rozwój rolnictwa ekologicznego, – Wykorzystywanie doświadczeń i dobrych praktyk wdrażanych przez inne samorządy zarówno w Polsce, jak i w Europie, – Rozwój odnawialnych źródeł energii, – Aktywna promocja Gminy i zbudowanie jej silnej pozycji konkurencyjnej w regionie i poza nim, – Zbudowanie rozpoznawalnej marki Gminy i jej produktów lokalnych, – Porządkowanie przestrzeni publicznej poprzez tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	– Rozwój infrastruktury turystycznej w sąsiednich gminach, – Dalsze zanieczyszczenie wód powierzchniowych, – Mniejsze wpływy do budżetu Gminy i ograniczenie możliwości inwestycyjnych, – Niekorzystne zmiany w polityce podatkowej kraju, zmniejszające dochody Gminy lub zwiększające ponoszone koszty, – Rozwijająca się epidemia koronawirusa COVID-19, – Ograniczenie dostępności do środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej UE 2021 - 2027, – Postępujące zmiany klimatu oraz degradacja środowiska naturalnego.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

2. MISJA I WIZJA ROZWOJU

Misja wyznacza ogólny kierunek działań wskazujący na sposób uzyskania stanu pożądanego, jaki określa wizja rozwoju. Misja przyczynia się do koncentracji działań planistycznych oraz wdrożeniowych w planowanej perspektywie czasowej tj. do roku 2030. Określa przesłanie, jakie będzie ważne dla władz Gminy oraz partnerów uczestniczących w realizacji Strategii, a także wskazuje istotne wartości jakie będą brane pod uwagę przy podejmowaniu działań.

Misja Gminy Jeziora Wielkie otrzymuje brzmienie:

Misją Gminy Jeziora Wielkie jest zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju we wszystkich dziedzinach życia społeczno – gospodarczego, poprzez efektywne realizowanie usług publicznych.

Wizja stanowi o pożądanym obrazie i stanie gminy uzyskanym w wyniku podjętych działań – stanowi docelowy obraz Gminy Jeziora Wielkie w 2030 r., czyli sytuację do jakiej planuje się dążyć. Przyjmując powyższe założenie wizji rozwoju Gminy to:

Gmina Jeziora Wielkie to miejsce atrakcyjne do życia, zapewniające możliwości rozwoju społeczno - gospodarczego. Gmina Jeziora Wielkie to zintegrowane społeczeństwo, odpowiednia infrastruktura i czyste środowisko.

3. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

W ramach strategii rozwoju gminy obligatoryjnym jest określenie celów strategicznych w ujęciu społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy strategicznej oraz wniosków z niej wynikających, zdefiniowano cele strategiczne w ww. wymiarach, jak również uzupełniono je o obszar związany z zarządzaniem, który uznano za istotny dla rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy.

W ramach zdefiniowanych celów strategicznych w obszarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym. Po sformułowaniu celów strategicznych dokonano identyfikacji kierunków działań, gdyż ustawa o samorządzie gminnym nakłada obowiązek ich wyznaczenia w ramach celów strategicznych.

Należy zaznaczyć, że wszystkie obszary strategiczne, cele strategiczne, jak również kierunki interwencji nie mają charakteru priorytetowego. Z założenia należy je traktować jako równoważne, o takiej samej randze i istotności dla rozwoju Gminy. Wprowadzony układ ma jedynie charakter porządkujący, gdyż przyjęte założenia rozwojowe przenikają i uzupełniają się.

Wskazana systematyka założeń strategicznych - rozwojowych na lata 2021 - 2030 dla Gminy Jeziora Wielkie spełnia wymogi ustawowe.

3.1. Cele strategiczne rozwoju Gminy jeziora Wielkie

Cele strategiczne dla Gminy Jeziora Wielkie zostały usystematyzowane w 4 obszary strategiczne, w ramach których zdefiniowano 4 cele strategiczne.

Obszar SPOŁECZEŃSTWO – wymiar społeczny

Cel strategiczny nr 1: „Spójne i zadowolone społeczeństwo”

Spółeczeństwo stanowi podstawowy fundament rozwojowy Gminy. Niezbędne jest zatem podejmowanie działań ukierunkowanych na rozwój społeczności lokalnej, podnoszenia jakości życia mieszkańców, jak również inwestowanie w te obszary, które pozwalają na budowanie więzi z Gminą. W ramach tego celu działania będą skupiały się również na zidentyfikowanych trendach demograficznych i wynikających z nich potrzeb. Obszar ten ma również budować spójne i zadowolone

społeczeństwo, niezależnie od wieku, stopnia sprawności czy innych różnic. Działania powinny być ukierunkowane również na zbudowanie wizerunku Gminy, w którym liczą się wszyscy mieszkańcy, ważne są również aspekty edukacyjne i zdrowotne.

W związku z postępującymi procesami starzenia się społeczeństwa, dostrzega się konieczność podejmowania dalszych działań, które umożliwią zapewnienie seniorom dobrych warunków do korzystania ze wszystkich sfer życia. Istotne jest również podejmowanie dalszych inicjatyw mających na celu minimalizowanie ograniczeń w dostępie do infrastruktury publicznej, zarówno w wymiarze infrastrukturalnym, jak również wyposażenia, które często nie odpowiada potrzebom osób starszym, co może prowadzić do budowania poczucia wykluczenia tej grupy społeczeństwa.

Zamierzeniem władz jest zapewnienie dobrej jakości życia wszystkim mieszkańcom, z dbałością o tych najbardziej potrzebujących. W związku z tym, oprócz działań typowo infrastrukturalnych planuje się podejmowanie inicjatyw zmierzających do budowania poczucia integracji międzypokoleniowej, budowania trwałych relacji oraz zapewniających seniorom kompetencje umożliwiające im samodzielne funkcjonowanie, szczególnie w świecie nowoczesnych technologii i innowacyjnych rozwiązań. Gmina będzie zatem kontynuowała dotychczasowe działania, jak również wdrażała nowe programy, które będą odpowiadać na potrzeby osób starszych.

Ważnym aspektem budowania zadowolonego i spójnego społeczeństwa będzie również bieżące analizowanie i reagowanie na potrzeby w obszarze edukacji oraz opieki nad najmłodszymi dziećmi. Ponadto działania władz powinny skupiać się będą na wzmocnieniu bazy edukacyjnej różnych szczebli, szczególnie w zakresie doposażenia placówek i zapewnienia wysokich standardów na tym poziomie edukacji. Kompleksowe i efektywne podejście do edukacji będzie dotyczyło również starszych dzieci. Podejmowane będą działania mające na celu rozwijanie bazy edukacyjnej – będzie prowadzona bieżąca analiza potrzeb w zakresie doposażenia szkół w odpowiednie wyposażenie i materiały dydaktyczne oraz dostosowywanie ich do postępów technologicznych i nowinek, tak by dostępna infrastruktura wykorzystywana do prowadzenia zajęć była atrakcyjna, sprawna i zachęcała do dalszej nauki. Ważne jest również zapewnienie dzieciom dostępności do nowoczesnych rozwiązań wykorzystywanych we współczesnym szkolnictwie, rozwijanie ich zdolności i zainteresowań. Konieczne będzie również podejmowanie działań pozwalających reagować na zagrożenia zewnętrzne (np. pandemia), tak by ich konsekwencje nie odbijały się negatywnie na jakości kształcenia i równym dostępie wszystkich dzieci do edukacji na terenie Gminy. W ramach rozwijania oferty edukacyjnej zakłada się prowadzenia działań ukierunkowanych na poprawę oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym dostosowanych do indywidualnych potrzeb dzieci, dotyczy to zajęć prowadzonych zarówno w szkołach, jak i poza nią np. w świetlicach. Dodatkowo zamierza się podejmować działania edukacyjne w sferze ekologii i ochrony środowiska, gdyż kształtowanie właściwych postaw i zachowań prośrodowiskowych pozytywnie wpłynie na odbiorców, jak również przyniesie długofalowe efekty w przyszłości.

Zamierzenia w ramach analizowanego obszaru będą się skupiały na realizacji przedsięwzięć skierowanych do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Z jednej strony będą realizowane inicjatywy przyczyniające się do zapewnienia dostępności do infrastruktury bez barier architektonicznych i równościowych. Wysiłki będą skupiały się na zmniejszeniu ograniczeń do usług publicznych, tak by każdy mógł na równych zasadach i bez dodatkowego wysiłku korzystać z każdej strefy aktywności społecznej, w tym osoby z niepełnosprawnościami. Z drugiej strony, ważnym aspektem realizowanym w ramach tego celu strategicznego będą działania w ujęciu systemowym

i instytucjonalnym, skierowane m.in. do kadr świadczących usługi w zakresie pomocy społecznej, by mogły jak najlepiej świadczyć wsparcie osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem. Przewiduje się podnoszenie kwalifikacji służb społecznych, co pozwoli lepiej reagować do zmieniającej się sytuacji, jak również potrzeb i oczekiwań osób potrzebujących wsparcia. Podejmowane będą działania mające na celu utrzymywanie dotychczasowej, ale również nawiązywanie nowej współpracy z różnymi podmiotami, która będzie pozytywnie wpływać na niwelowanie istniejących problemów w społeczności gminnej. Planuje się podejmowanie samodzielnych inicjatyw oraz wdrażanie programów aktywizacyjnych o charakterze ponadlokalnym czy ogólnokrajowym. Działania w ramach celu będą zatem prowadziły do zapewnienia różnorodnej oferty społecznej, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy wspólnoty samorządowej, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne potrzeby osób starszych, chorych i z niepełnosprawnością. Natomiast z drugiej strony będzie przyczyniał się do zniwelowania barier infrastrukturalnych.

Jednym z kluczowych elementów istotnych z punktu widzenia jakości życia jest dostępność do wysokiej jakości usług zdrowotnych. Gmina w obszarze swoich możliwości będzie podejmowała działania zapewniające dobrą jakość infrastruktury ochrony zdrowia na swoim obszarze, w tym będzie dbała o istniejącą bazę zdrowotną, jak również w razie potrzeb będzie zmierzała do jej unowocześnienia i zapewnienia niezbędnych rozwiązań. Ponadto kluczowe będzie również realizowanie różnorodnych programów profilaktycznych pozwalających kształtować właściwe postawy społeczne, aktywizujące ludność do dbania o zdrowie fizyczne i psychiczne. Planuje się wdrażanie programów z różnych dziedzin.

Ponadto w ramach tego celu będzie zwracana uwaga na zintegrowane podejście do trzech aspektów tj.: rekreacyjnego, kulturowego oraz sportowego, czyli związanych ze spędzaniem czasu wolnego. Wszystkie trzy płaszczyzny wpływają na atrakcyjność Gminy zarówno dla obecnych mieszkańców, jak i przyszłych, ale również turystów i potencjalnych inwestorów. W ramach tego obszaru łączą się zarówno działania infrastrukturalne i poza infrastrukturalne, gdyż jedynie kompleksowe podejście do wykorzystania dostępnych zasobów endogenicznych Gminy pozwoli w pełni wykorzystać jej potencjał i zbudować różnorodną i atrakcyjną ofertę, która jednocześnie będzie konkurencyjna w stosunku do sąsiednich samorządów.

W ramach budowania zadowolonego społeczeństwa planuje się również wykorzystanie istniejących potencjałów endogenicznych Gminy do zbudowania atrakcyjnej oferty rekreacyjnej, kulturalnej oraz sportowej. Wykreowanie różnorodnej i konkurencyjnej oferty w obszarze spędzania czasu wolnego jest bardzo trudne ze względu na zróżnicowanie zasobów naturalnych, przyrodniczych oraz kulturalnych. Wpływ na ofertę ma wiele czynników. Niemniej Gmina będzie podejmowała działania mające na celu promowanie obecnie istniejących zasobów i infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej/sportowej i atrakcji, jak również tworzenie nowych elementów pozwalających na urozmaicenie oferty. Działania Gminy będą mogły się skupiać na rozwoju oferty i bazy sportowo – rekreacyjnej, mających jednocześnie charakter atrakcji turystycznej. Partnerem w tworzeniu oferty będą mogły być działające kluby sportowe czy organizacje pozarządowe lub lokalni liderzy i przedsiębiorcy. Realizacja taki przedsięwzięć przyczyni się do aktywizacji społecznej, integracji mieszkańców oraz wzrostu atrakcyjności Gminy, w oczach mieszkańców i innych osób.

Ważnym aspektem w ramach tego celu będzie również realizowanie takich działań, które pozwolą na wykorzystanie istniejących walorów kulturowych Gminy, w tym zabytków i historii regionu. Istotnym działaniem będzie promowanie lokalnych zasobów i tradycji, by wzbudzić ciekawość

i zainteresowanie Gminą. Przewiduje się nawiązywanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, organizacje różnych imprez, które pozwolą na rozpowszechnianie informacji o Gminie i budowanie jej wizerunku. Gmina będzie zatem mogła podejmować zarówno działania infrastrukturalne i działania miękkie, które przełożą się na różnorodność i rozwój oferty kulturalnej i spędzania czasu wolnego, jak również takie, które będą przyczyniać się do podnoszenia jakości usług publicznych.

Wyznaczenie celu strategicznego w obszarze społeczeństwa i w dalszej części przypisane mu kierunki działań pozwolą na rozwój usług publicznych – na wszystkich płaszczyznach działalności samorządu gminnego, w tym w obszarze edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kultury itd. Realizacja tego celu przyczyni się do rozwoju społeczeństwa, zapewniania wsparcia także osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym lub/i marginalizacją. Ponadto spójne i zadowolone społeczeństwo będzie budowane poprzez urozmaicenie oferty kulturalnej oraz spędzania czasu wolnego.

Obszar GOSPODARKA, ROLNICTWO, TURYSTYKA – wymiar gospodarczy

Cel strategiczny nr 2: „Zrównoważona gospodarka lokalna”

Obszar ten koncentruje się na wykorzystaniu potencjału lokalnej gospodarki i rolnictwa oraz turystyki, do tworzenia warunków do rozwoju branż, w tym w oparciu o lokalne zasoby. Gmina Jeziora Wielkie to samorząd o funkcji rolniczej i turystycznej, w której stabilnie rozwija się mikroprzedsiębiorczość. Działania podejmowane w tym obszarze będą skierowane zatem do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą oraz rolniczą czy w branży turystycznej, jak również nowych, potencjalnych inwestorów i przedsiębiorców. Prowadzone będą działania wspierające funkcjonowanie sektora gospodarki i jego promocji. Ponadto ze względu na niską dostępność terenów inwestycyjnych, w miarę możliwości będą podejmowane działania zmierzające do tworzenia terenów inwestycyjnych o charakterze co najmniej lokalnym. Rozwój lokalnej gospodarki będzie również brany pod uwagę w zakresie planowania przestrzennego, które będzie uwzględniało potrzeby inwestorów, mieszkańców i środowiska przyrodniczego.

W ramach tego obszaru, działania będą ukierunkowane na stymulowaniu lokalnej przedsiębiorczości, w taki sposób by pomóc rozwijać się już istniejącym przedsiębiorcom, jak również wspierać podmioty mające potencjał do jej rozpoczęcia. Działania Gminy będą mogły skupiać się na prowadzeniu szkoleń i działań edukacyjnych dla przyszłych przedsiębiorców, tak by ułatwić im założenie własnej działalności gospodarczej oraz zapewnić im wystarczającą dawkę informacji do jej prawidłowego funkcjonowania, szczególnie w pierwszej fazie po jej rozpoczęciu. Ponadto Gmina, w miarę swoich możliwości finansowych oraz w granicach swojego umocowania formalno – prawnego będzie starała się rozwijać istniejące systemy zachęt dla przedsiębiorców, jak również tworzyć nowe elementy i uzupełniać dotychczasowe działania, by stabilizować pozycję już funkcjonujących podmiotów, ale również planuje się podejmowanie takich działań, które będą zachęcały nowych inwestorów do lokowania swoich działalności na terenie Gminy. Władze Gminy w celu pobudzania przedsiębiorczości i stymulowania jej rozwoju, w miarę możliwości, będzie wyznaczała nowe tereny inwestycyjne, jak również będzie na bieżąco aktualizowała i dostosowywała obecnie dostępną ofertę. Ponadto będą podejmowane działania mające na celu skuteczną promocję dostępnych terenów, zarówno w Gminie jak i poza nią, tak by zwiększyć szanse na zainteresowanie również inwestorów spoza Gminy.

Ponadto wysiłki Gminy w zakresie rozwijania lokalnej przedsiębiorczości będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rolnictwa, w tym rozwoju gospodarstw ekologicznych. Działania te będą mogły

polegać np. na prowadzeniu szkoleń, pomocy w nawiązywaniu kontaktów i innych działań, które pomogą wprowadzić tego typu działalność. Gmina będzie również starała się promować lokalne produkty. Dodatkowo władze będą skupiały się na wsparciu rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego w transformacji rolnictwa do obecnie obowiązujących standardów oraz prognozowanych trendów. Działania te mają zapobiec likwidacji gospodarstw rolnych, ich rozdrobnieniu, jak również zapewnieniu jak najwyższej efektywności działalności rolniczej.

Analizowany cel strategiczny dotyczy rozwoju oferty i funkcji turystycznej, bazującej na lokalnych zasobach endogenicznych. Zamierzenia inwestycyjne i nieinwestycyjne będą skupiały się na dalszym rozwoju elementów oferty turystycznej, w tym również całorocznej, jak również prowadzeniu działań podnoszących jakość istniejącego zaplecza turystycznego oraz tworzenia nowej infrastruktury.

Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości (gospodarki, rolnictwa i turystyki) będzie również obejmowało kontynuację oraz szukanie nowych możliwości i kanałów promocji, umożliwiających zaznajomienie się odpowiednich podmiotów z przygotowaną ofertą i szansami rozwoju. Rozwój technologiczny skłania władze do stosowania i szukania nowych rozwiązań promujących lokalną gospodarkę i zasoby, w tym wykorzystania środków mediów społecznościowych, stron internetowych czy aplikacji internetowych. Działania te mają przyczynić się do dalszego wzrostu dochodów budżetu Gminy oraz stabilizacji sytuacji finansowej, jak również tworzenia nowych miejsc pracy na rynku lokalnym.

Obszar PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO – wymiar przestrzenny

Cel strategiczny nr 3: „Dostępna infrastruktura oraz czyste środowisko”

Działania w ramach tego celu będą skupiały się na kwestiach zapewniania w Gminie dobrej jakości infrastruktury do świadczenia usług publicznych – we wszystkich obszarach działania Gminy, jak również wysokiej jakości środowiska, co bezpośrednio przekłada się na dobrą jakość życia mieszkańców. Realizacja celów i działań w ramach tego obszaru ma zapewnić Gminie spójność i równość w dostępie do podstawowej infrastruktury sieciowej i budynków gminnych, które wykorzystane będą również do pełnienia funkcji publicznych. W związku z tym, że jednym z filarów polityki strategicznej Gminy jest ochrona zasobów endogenicznych, podejmowane będą dalsze działania chroniące zasoby przyrodnicze, co będzie realizowane m.in. poprzez realizowanie zadań z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, budowanie odnawialnych źródeł energii i ograniczanie działań zanieczyszczających środowisko, jak również podejmowanie inicjatyw, nawiązywanie współpracy w celu edukowania społeczeństwa i promowania ochrony środowiska. Ważnym aspektem realizowanym w ramach niniejszego celu będzie również adaptacja do zmian klimatu.

W ramach tego celu planowane jest podjęcie działań związanych z rozwojem infrastruktury wodno – kanalizacyjnej oraz deszczowej. Realizacja tego typu inwestycji będzie zależna od możliwości finansowych Gminy, jak również zapotrzebowania. Ponadto, ze względu na zachodzące zmiany klimatyczne, w tym częstsze i intensywniejsze opady przewiduje się również działania w obszarze sieci kanalizacji deszczowej. Dodatkowo w ramach tego celu będą mogły być wdrażane działania związane z racjonalną gospodarką odpadami.

Ponadto istotne będzie również dbanie o wzrost dostępności komunikacyjnej oraz poprawę infrastruktury transportowej. W ramach realizacji celu będą mogłyby być wdrażane rozwiązania

poprawiające stan i rozwijające istniejącą sieć drogową oraz infrastrukturę zapewniającą bezpieczeństwo ruchu drogowego. W ramach tego aspektu będą wpisywały się również działania związane z modernizacją i rozbudową oświetlenia ulicznego energooszczędnego, co w znacznym stopniu wpłynie na poprawę komfortu poruszania się dla każdej z grup uczestników ruchu. Przyczyni się do ograniczania emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Dodatkowym aspektem będzie również wpływ na estetykę Gminy, gdyż oświetlenie również wpływa na krajobraz i ogólny odbiór miejsca w którym się znajduje. Możliwa będzie również realizacja zadań z zakresu monitoringu wizyjnego.

Obecnie jednym z elementów, na które zwraca się szczególną uwagę jest występowanie terenów zielonych – ich ilość, wygląd – oraz terenów pozwalających na obcowanie z naturą z dala od wielkomiejskich ośrodków i zgiełku. Gmina planuje wykorzystanie swoich terenów leśnych i terenów zielonych w celach rekreacyjnych, turystycznych, aktywnego spędzania czasu. Ważnym elementem realizacji tego celu jest wdrożenie działań mających na celu utrzymanie w dobrym stanie istniejącej zieleni, jak również tworzenie zielonych enklaw, by urozmaicać krajobraz i tworzyć miejsca przyjazne, tworzące przyjemny klimat. Prowadzone będą działania rewitalizacyjne istniejącą zieleni, jak również będą wykonywane nasadzenia nowych drzew i krzewów. Za pomocą takich działań przestrzeń publiczna stanie się bardziej estetyczna i zielona, co wpłynie również korzystanie na środowisko.

Ważnym aspektem działań inwestycyjnych będzie mogła być również rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, w tym ścieżek rowerowych, szlaków itd., co korzystnie wpłynie zarówno na rozwój funkcji rekreacyjno – turystycznej Gminy Jeziora Wielkie, jak również na wywoła skutki w obszarze ochrony środowiska, bo przyczyni się do ograniczenia emisji CO₂. Wpłynie też na zdrowie mieszkańców, którzy będą skłonni zmienić środek transportu. Działania w infrastrukturę drogową i sieć ścieżek rowerowych będą miały pozytywne skutki dla zwiększenia dostępności infrastruktury dla innych planowanych przedsięwzięć, jak również wykorzystania potencjału endogenicznego Gminy. Pozwoli to na podniesienie komfortu życia ludności oraz poprawi wizerunek Gminy dla osób z zewnątrz.

Ze względu na zły stan techniczny budynków na terenie Gminy, jak również brak nadania wybranym obiektom użytecznych funkcji, w ramach tego celu planowane jest wdrożenie rozwiązań rewitalizacyjnych. Planuje się wykonanie prac budowlanych mających przywrócić odpowiedni stan techniczny, jak również estetykę obiektów, co korzystanie wpłynie na jakość zagospodarowania przestrzeni publicznej. Planuje się również wykonanie takich prac, które pozwolą na wykorzystanie niektórych obiektów do świadczenia usług publicznych lub społecznych. Dodatkowo w zakresie poprawy jakości obiektów użyteczności publicznej powinien być uwzględniany aspekt poprawy efektywności energetycznej i stosowania odnawialnych źródeł energii.

Realizacja tego celu zakłada wdrażanie takich działań, które pozwolą poprawić jakość środowiska naturalnego, w tym szczególnie jakość powietrza oraz dbałość o istniejące zasoby wodne. Założono zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym Gminy – w tym m.in. montaż instalacji fotowoltaicznych na dachach budynków, instalacje pomp ciepła lub też innych rodzajów OZE, w zależności od możliwości finansowych i zapotrzebowania. Działania te będą również skorelowane z promowaniem przechodzenia na bardziej ekologiczne źródła energii – wymianą nieefektywnego ogrzewania i termomodernizacją obiektów, również wśród budynków mieszkalnych.

Planuje się także kontynuację działań mających chronić obszary cenne przyrodnicze, w tym m.in. istniejący rezerwat przyrody i Obszar Natura 2000. Podejmowane będą także inicjatywy chroniące bioróżnorodność i ograniczające presję działalności człowieka na środowisko. Przewiduje się także

realizację zamierzeń wspierających racjonalną gospodarkę odpadami – planuje się podejmowanie zarówno działań inwestycyjnych, jak i działań o charakterze edukacyjnym.

Zadaniem mającym znaczenie przy każdym z kierunków działań będzie zwiększanie świadomości ekologicznej wśród lokalnej społeczności i budowanie postaw proekologicznych. Gmina będzie prowadziła działania samodzielnie, jak również będzie starała się wspierać inicjatywy innych podmiotów oraz mieszkańców, jak również nawiązywać współpracę w tym zakresie z zainteresowanymi taką tematyką organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami.

Nowa i rewitalizowana infrastruktura uatrakcyjnią przestrzeń publiczną i pozwolią organizować wydarzenia dla społeczności lokalnej. Wszystko to uatrakcyjni Gminę również turystycznie – Gmina ukierunkowuje się na turystykę aktywną, kulturową z dominacją turystyki jednodniowej lub kilkudniowej, stąd zaplanowano również wspieranie działalności gospodarstw agroturystycznych i ich promowania.

Obszar ZARZĄDZANIE

Cel strategiczny nr 4: „Wysoki standard oferowanych usług publicznych”

Skuteczność i sprawność zarządzania samorządem jest jednym z kluczowych elementów wpływających na jakość życia lokalnej społeczności. Zapewnienie właściwej realizacji zadań publicznych to priorytetowe zadanie władz, bo to wpływa na zadowolenie mieszkańców, dobrobyt i pozytywny wizerunek Gminy poza jej granicami. W związku z tym, obszar ten koncentruje się na podejmowaniu działań zarówno inwestycyjnych, jak i nieinwestycyjnych, które przyczynią się do poprawy jakości świadczonych usług. W związku ze zmieniającymi się warunkami wewnętrznymi i zewnętrznymi, w tym postępowaniem technologicznym i rosnącymi oczekiwaniami co do sposobów świadczenia usług publicznych konieczne jest podejmowanie inicjatyw, które zapewnią zarówno wysoko wykwalifikowaną kadrę realizującą zadania publiczne, jak również zapewni odpowiednie narzędzia do ich wykonywania. Ważnym aspektem będzie również promowanie Gminy i jej walorów. Cel ten ma charakter horyzontalny i będzie przenikał się z pozostałymi celami strategicznymi.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez podejmowanie działań mających oddziaływanie zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz działalności samorządu. Planuje się dalszy rozwój e – usług, w tych obszarach gdzie tego typu cyfryzacja nie została wprowadzona. Ma to przyczynić się do usprawnienia procesów świadczenia usług, jak również zwiększenia dostępności. Ponadto postępujący rozwój nowoczesnych technologii, w tym w zarządzaniu samorządem, wymaga od Gminy podjęcia działań dostosowujących jej działania do obowiązujących standardów. W związku z powyższym, jak również ze względu na zmieniające się otoczenie społeczno – gospodarcze i oczekiwania społeczeństwa, niezbędne jest zapewnienie kadry posiadającej odpowiednie kwalifikacje do efektywne wykonywania swoich obowiązków i dalszego rozwoju Gminy. Planuje się rozwijanie kompetencji i umiejętności kadr m.in. poprzez organizację szkoleń, kursów, spotkań z przedstawicielami innych samorządów czy innych podmiotów, które mogą wzmocnić wiedzę osób pracujących na rzecz realizowania zadań publicznych w Gminie.

W skutecznym zarządzaniu gminą, szczególnie w dobie powszechnie dostępnego Internetu niezbędne jest podejmowanie działań promujących, które będą zróżnicowane i dostosowane do różnych grup odbiorców. Promocja jest zatem jednym z elementów efektywnego rozwoju Gminy – odpowiednio dobrane działania przyczyniają się do zmniejszenia bezrobocia, napływu nowych inwestorów,

turystów, a tym samym większych wpływów do budżetu. Promocja Gminy Jeziora Wielkie będzie skupiała się zatem na podkreślaniu tych elementów, które tworzą solidne argumenty dla mieszkańców, inwestorów oraz turystów, jak również dla wszystkich podmiotów, z którymi władze samorządowe chcą kooperować, w tym innymi samorządami w Polsce i zagranicą, różnymi organizacjami i stowarzyszeniami, jak również różnymi instytucjami także zagranicznymi itd.

Działania Gminy będą się skupiały na dalszym rozwijaniu strony internetowej Gminy oraz jednostek jej podległych, uczestnictwie w różnych wydarzeniach organizowanych przez władze lokalne oraz ponadlokalne, podejmowanie aktywnej działalności w mediach społecznościowych, poszukiwaniu partnerów w Polsce jak i zagranicą do współpracy na różnych płaszczyznach działania samorządów itd.

Tabela 2. Cele strategiczne

Wymiar	Obszar	Cel strategiczny
Wymiar społeczny	Społeczeństwo	Cel strategiczny nr 1. Spójne i zadowolone społeczeństwo
Wymiar gospodarczy	Gospodarka, rolnictwo i turystyka	Cel strategiczny 2. Zrównoważona gospodarka lokalna
Wymiar przestrzenny	Przestrzeń i środowisko	Cel strategiczny nr 3. Dostępna infrastruktura oraz czyste środowisko
Wymiar horyzontalny	Zarządzanie	Cel strategiczny nr 4. Wysoki standard oferowanych usług publicznych

Źródło: Opracowanie własne

3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Cele strategiczne określone dla Gminy Jeziora Wielkie zostały uporządkowane poprzez wyznaczenie w ramach każdego z nich kierunków działań. Przypisane celom kierunki działań porządkują i tworzą strukturę dla wcześniej opisanych zamierzeń strategicznych mających doprowadzić do osiągnięcia założeń wizji rozwoju.

Tabela 3. Kierunki działań

Obszar	Cel strategiczny	Kierunki działań
Społeczeństwo	Cel strategiczny nr 1. Spójne i zadowolone społeczeństwo	1. Wysoka jakość usług publicznych. 2. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3. Zróżnicowana oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego.
Gospodarka, rolnictwo i turystyka	Cel strategiczny 2. Zrównoważona gospodarka lokalna	1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości. 2. Wzmocnienie potencjału i atrakcyjności inwestycyjnej. 3. Rozwój oferty oraz funkcji rekreacyjnej i turystycznej.

Przestrzeń i środowisko	Cel strategiczny nr 3. Dostępna infrastruktura oraz czyste środowisko	1. Wysoka jakość infrastruktury dla świadczenia usług publicznych. 2. Wzrost dostępności komunikacyjnej oraz poprawa infrastruktury transportowej. 3. Podniesienie standardu i dostępności obiektów oraz ich modernizacja energetyczna. 4. Poprawa jakości środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu.
Zarządzanie	Cel strategiczny nr 4. Wysoki standard oferowanych usług publicznych	1. Profesjonalizacja kadr oraz usług publicznych. 2. Rozwój współpracy lokalnej i ponadlokalnej. 3. Aktywna promocja.

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Rezultaty planowanych działań

Przyjęte cele strategiczne i przypisane im kierunki działań będą wdrażane poprzez podejmowanie różnych inicjatyw i realizację różnych projektów zarówno inwestycyjnych jak i działań „miękkich”, w miarę możliwości finansowych Gminy oraz stosownie do zapotrzebowania i pojawiających się szans rozwojowych. W związku z tym w poniższej tabeli przedstawiono oczekiwane rezultaty jakie mogą zostać uzyskane dzięki wdrożeniu przyjętych założeń strategicznych. Ponadto dla wskazanych rezultatów przedstawiono listę przykładowych wskaźników ich osiągnięcia. Katalog wskaźników ma charakter otwarty.

Tabela 4. Rezultaty oraz wskaźniki

Cel strategiczny	Kierunki działań	Rezultaty	Proponowane wskaźniki
Spójne i zadowolone społeczeństwo	1. Wysoka jakość usług publicznych. 2. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3. Zróżnicowana oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego.	– Poprawa standardu świadczenia usług publicznych, w tym m.in. edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych, sportowych i w zakresie pomocy społecznej – Zapewniony dostęp do nowoczesnej infrastruktury zdrowotnej – Zapewniony dostęp do różnorodnych form aktywności skierowanej do różnych grup społecznych – Włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem oraz marginalizacją – Zwiększenie poziomu edukacji oraz wzrost jakości warunków nauczania – Zwiększona świadomość oraz ukształtowane właściwe postawy w zakresie ochrony przyrody i środowiska; – Poprawa integracji społecznej – Rozwinięta oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego – Dostosowana oferta działań publicznych do trendów demograficznych;	– Liczba usług publicznych o podniesionym standardzie [szt.] – Liczba zrealizowanych projektów/inicjatyw na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym [szt.] – Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej [%] – Liczba programów i działań aktywizujących dla osób bezrobotnych [szt.] – Liczba inicjatyw na rzecz osób starszych [szt.] – Liczba projektów inwestycyjnych realizowanych w obiektach edukacyjnych (szt.) – Liczba doposażonych placówek edukacyjnych [szt.] – Liczba zrealizowanych działań i inicjatyw w zakresie edukacji ekologicznej [szt.] – Liczba nowych lub udoskonalanych składników oferty rekreacyjno – kulturalnej [szt.] – Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych [szt.] – liczba nowych/zmodernizowanych stref aktywnego spędzania czasu wolnego [szt.]
Zrównoważona gospodarka lokalna	1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości. 2. Wzmocnienie potencjału i atrakcyjności inwestycyjnej.	– zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie gminy; – zwiększony dostęp do systemu ulg i zachęt dla przedsiębiorców; – zmniejszenie bezrobocia wśród mieszkańców;	– liczba przedsiębiorstw działających na terenie gminy [szt.] – liczba nowych ulg i zachęt dla przedsiębiorców [szt.] – liczba nowopowstałych terenów inwestycyjnych [szt.]

	3. Rozwój oferty oraz funkcji rekreacyjnej i turystycznej.	– zwiększenie liczby gospodarstw ekologicznych na terenie gminy; – zapewnienie różnorodnej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej; – poprawa atrakcyjności turystycznej, – rozwinięta oferta terenów inwestycyjnych o charakterze lokalnym, – rozwinięta funkcja turystyki aktywnej i kulturowej, – poprawa dostępności do gospodarstw agroturystycznych; – wypromowanie walorów turystycznych i rekreacyjnych wśród mieszkańców i turystów odwiedzających Gminę	– powierzchnia terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą [m2] – liczba przedsiębiorców korzystających z terenów inwestycyjnych [szt.] – liczba gospodarstw agroturystycznych [szt.] – liczba nowych gospodarstw ekologicznych [szt.] – zmniejszenie liczby osób bezrobotnych [%] – liczba działań promujących walory przyrodniczo – kulturalne Gminy [szt.] – liczba nowych gospodarstw agroturystycznych [szt.]
Dostępna infrastruktura oraz czyste środowisko	1. Wysoka jakość infrastruktury dla świadczenia usług publicznych. 2. Wzrost dostępności komunikacyjnej oraz poprawa infrastruktury transportowej. 3. Podniesienie standardu i dostępności obiektów oraz ich modernizacja energetyczna. 4. Poprawa jakości środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu.	– Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój gospodarki wodno – ściekowej oraz kanalizacji deszczowej – Rozwinięta i dostępna infrastruktura edukacyjna, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kulturalna oraz turystyczna i spędzania czasu wolnego – Dobra jakość infrastruktury transportowej i dostępności komunikacyjnej – Rozwinięta sieć dróg rowerowych i ciągów pieszo – rowerowych – Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym – Zwiększona aktywność fizyczna mieszkańców; – Poprawa bezpieczeństwa pieszych poprzez rozbudowę oświetlenia; – Zwiększenie estetyki zabudowy w gminie; – Przywrócenie atrakcyjności budynkom i nadanie im nowych funkcji publicznych;	– Liczba wybudowanych, rozbudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych budynków wykorzystywanych do świadczenia usług publicznych [szt.] – Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków [szt.] – Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej [km] – Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej [km] – Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.] – Długość wybudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg [km] – Długość wybudowanych ścieżek rowerowych/dróg dla rowerów [km] – Długość wybudowanych ciągów pieszo – rowerowych [km] – Liczba nowych połączeń komunikacyjnych [szt.] – Liczba zrewitalizowanych budynków [szt.]

		– Podniesiona efektywność energetyczna obiektów publicznych, – Wzrost wykorzystania OZE – Rozwinięta infrastruktura racjonalnej gospodarki odpadami	– Liczba wybudowanego, przebudowanego lub zmodernizowanego oświetlenia ulicznego [szt.] – Liczba miejsc wyposażonych w monitoring wizyjny [szt.] – Liczba podjętych działań w obszarze gospodarki odpadami [szt.] – Liczba wybudowanych/zainstalowanych instalacji OZE [szt.] – wysokość wydatków przeznaczonych na działania ochrony powietrza i zmian klimatu [zł] – Liczba działań na rzecz ochrony przyrody i/lub bioróżnorodności [szt.] – Liczba nowych i modernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych (szt.) – Powierzchnia zrewitalizowanych terenów zielonych [m2] – Liczba nowych nasadzeń drzew i krzewów [szt.] – Powierzchnia nowych terenów zielonych [m2]
Wysoki standard oferowanych usług publicznych	1. Profesjonalizacja kadr oraz usług publicznych. 2. Rozwój współpracy lokalnej i ponadlokalnej. 3. Aktywna promocja.	– Podniesione kompetencje i kwalifikacje osób świadczących usługi publiczne; – Zapewnione wysokie standardy oraz zastosowanie nowoczesnych technologii w zarządzaniu Gminą, w tym rozwiniętej cyfryzacji; – Zwiększona rozpoznawalność gminy w regionie; – Nawiązana współpraca i partnerstwa wzmacniające rozwój gminy, – Wzmocniony pozytywny wizerunek gminy wśród mieszkańców, przedsiębiorców, turystów oraz innych podmiotów	– Liczba nowych e-usług [szt.]; – Liczba pracowników , którzy podnieśli kompetencje/kwalifikacje [osoby] – Liczba zorganizowanych wydarzeń promocyjnych [szt.] – Liczba działań o charakterze promocyjnym [szt.] – Liczba działań promujących walory przyrodniczo – kulturalne Gminy [szt.] – Liczba nawiązanych kontaktów w celach promocyjnych [szt.]

Źródło: Opracowanie własne

4. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Jeziora Wielkie stanowi obowiązkowy element Strategii Rozwoju Gminy, który pokazuje w sposób opisowy oraz graficzny kierunki rozwoju w ujęciu przestrzennym. Model ma charakter systematyzujący najważniejsze założenia strategiczne rozwoju, uwzględniając jej uwarunkowania wewnętrzne oraz zewnętrzne. Model określa długofalowe planowanie strategiczne, w tym zdefiniowane w wizji rozwoju gminy sformułowanej na podstawie wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału. Ponadto uwzględnia również jego specyfikę i zróżnicowanie wewnętrzne. Model określa te obszary rozwojowe, które są ważne dla osiągnięcia określonych założeń rozwojowych, jak również rodzaje powiązań funkcjonalnych. Określenie docelowego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wiąże się także ze wskazaniem warunków jego realizacji, dlatego też w rozdziale tym przedstawiono także ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania przestrzeni na obszarze Gminy Jeziora Wielkie.

4.1. KLUCZOWE UWARUNKOWANIA ROZWOJOWE GMINY

Uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne Gminy Jeziora Wielkie zostały przeanalizowane w diagnozie społeczno – gospodarczej i przestrzennej Gminy. Zebrane informacje pozwolą na ustalenie kluczowych uwarunkowań mających wpływ na rozwój Gminy. Do najważniejszych uwarunkowań Gminy Jeziora Wielkie należą:

- gmina wiejska, położona w południowej części powiatu mogileńskiego,
- ma charakter rolniczy oraz turystyczny,
- liczba mieszkańców zmniejsza się oraz występuje trend starzejącego się społeczeństwa,
- na obszarze Gminy znajduje się cenne dziedzictwo kulturowe w postaci zabytków ruchomych oraz nieruchomości oraz miejsca pamięci,
- gmina wyposażona jest w infrastrukturę wodno – kanalizacyjną,
- występują złoża kopalin,
- w zakresie systemu osadniczego – w poziomie hierarchii osadniczej województwa na terenie Gminy znajduje się ośrodek lokalny. Wewnętrznie Gmina podzielona jest na 22 sołectwa, a siedziba władz Gminy mieści się w Jeziorach Wielkich, które stanowią ośrodek gospodarczy o znaczeniu lokalnym zaspokajający potrzeby wszystkich mieszkańców,
- w zakresie systemu transportowego – na terenie Gminy występuje infrastruktura kluczowa dla dostępności transportowej tj. droga krajowa nr 25, której ciągi w skali województwa realizują podstawowe kierunki obsługi transportowej województwa tj. Środkowe i Zachodnie Pomorze, Konin/Koło (dojazd do A2),
- gmina jest położona w obszarze peryferyjności transportowej,
- w zakresie systemu przyrodniczego – na terenie Gminy znajdują się obszary szczególnie cenne przyrodniczo i krajobrazowo - jednym z kluczowych zasobów są 4 jeziora rozmieszczone w różnych częściach Gminy oraz wysoki poziom lesistości. Ponadto występują cenne obszary przyrodnicze i krajobrazowe tj.:
 - rezerваты przyrody - Nadgoplański Park Tysiąclecia,

4.2. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Podstawowy zarys i kierunki zagospodarowania gminy wyznacza Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego przyjęte uchwałą nr XXXII/142/98 Rady Gminy w Jeziorach Wielkich z dnia 16 czerwca 1998 r. zmienione uchwałą nr XXXVI/199/2014 z dnia 19 maja 2014 r. oraz uchwałą nr XVII/87/2016 z dnia 22 lutego 2016 r. Jest to dokument planistyczny o charakterze ogólnym obejmujący plany gminy. Istotą Studium jest określenie polityki przestrzennej i lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Gmina Jeziora Wielkie posiada dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu osiedla mieszkalno pensjonatowego we wsi Wójcin gm. Jeziora Wielkie uchwalonego uchwałą nr VII/55/99 Rady Gminy w Jeziorach Wielkich z dnia 31 sierpnia 1999 r.
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Jeziora Wielkie dla części obrębów geodezyjnych: Lenartowo, Siedlimowo, Wola Kożuszkowa, Kożuszkowo – Pomiany, Kuśnierz, Proszyska, Żółwiny i Wycinki, uchwalonego uchwałą nr XXV/140/2017 Rady Gminy w Jeziorach Wielkich z dnia 30 stycznia 2017 r.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej Gminy Jeziora Wielkie opracowano na podstawie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jeziora Wielkie.

Do głównych kierunków działań i rekomendacji kreujących politykę przestrzenną Gminy Jeziora Wielkie należą:

- bezwzględna ochrona wartościowych przyrodniczo obszarów i krajobrazu kulturowego rejonu Jeziora Gopło oraz rozwój turystyki kwalifikowanej i rekreacji na bazie istniejących zasobów naturalnych,
- zachowanie charakteru zespołów osiedleńczych wraz z niezbędną infrastrukturą społeczną, uporządkowanie komunikacji i rozwój systemu drogowego oraz uzupełnienie infrastruktury technicznej
- zwiększenie udziału w zagospodarowaniu gminy terenów produkcyjno – usługowych o profilu rolno-spożywczym,
- stworzenie warunków dla rozwoju energii odnawialnych - energetyki wiatrowej.

W ramach stref wyznaczono obszary funkcjonalno-przestrzenne o charakterze inwestycyjnym i przyrodniczym, dla których sformułowano szczegółowe ustalenia dotyczące przeznaczenia, sposobu ich zabudowy, zagospodarowania lub użytkowania:

- obszary inwestycyjne:
 - obszary osadnicze „M” – obejmują zwarte układy wsi o funkcji mieszkaniowej wraz z usługami podstawowymi i drobną produkcją;
 - obszary produkcyjno-usługowe „P”, obejmują tereny o funkcji produkcyjnej związanej z przetwórstwem rolno-spożywczym, hodowlą, a także funkcją handlowo-usługową;

- obszary rekreacyjne „R” obejmują obszary o funkcji usługowej, związanej z wypoczynkiem, rekreacją, turystyką, sportem;
- obszary energetyki wiatrowej „E” – obejmują obszary, na których będą rozmieszczone elektrownie wiatrowe, stanowiące urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW
- obszary przyrodnicze:
 - lasów i zadrzewień – stanowiące leśną przestrzeń produkcyjną,
 - upraw rolnych – stanowiące rolniczą przestrzeń produkcyjną,
 - przestrzeni otwartych – obejmujące łąki i pastwiska, wody powierzchniowe, pełniące funkcje korytarzy ekologicznych.

Ponadto w ramach kierunków rozwoju polityki przestrzennej wyznaczono ośrodki rozwojowe – miejscowości, skupiające najważniejsze funkcje, niezbędne dla realizacji kierunków rozwoju przestrzennego gminy, przewidzianych w strefach:

- ośrodek rozwoju funkcji produkcyjno-usługowych (Jeziora Wielkie),
- ośrodki rozwoju przemysłu rolnego (Nożyczyn i Kuśnierz),
- ośrodki rozwoju mieszkalnictwa (Wójcin, Kożuszkowo),
- ośrodki rozwoju funkcji rekreacyjnych (Przyjezierze, ośrodek przy jeziorze Wójcińskim),
- ośrodki turystyki kwalifikowanej (Siemionki, Kościeszki, Rzeszynek, Lubstówek).

W zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego wyznaczonych stref wskazano ustalenia i rekomendacje zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej

Strefa	Ustalenia i rekomendacje (kierunki) kształtowania polityki przestrzennej
Strefa turystyki kwalifikowanej i agroturystyki „B”	– położona we wschodniej części Gminy, a w jej granicach znajduje się Jezioro Gopło oraz Jezioro Lubstówek, wchodzące w skład Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia, – obszar znajduje się w obszarze ochrony Obszary Natura 2000, – wymagana jest wysoka ochrona krajobrazu przyrodniczego i kulturowego, – działalność gospodarcza na terenie strefy powinna zostać bardzo ograniczona, – dopuszczalne funkcje to: agroturystyka oraz turystyka kwalifikowana, związana z wyznaczaniem stanowisk obserwacyjnych ptaków i rozbudową szlaków pieszo-rowerowych wzdłuż jeziora Gopło, – dopuszczalny jest rozwój rolnictwa ekologicznego. W ramach strefy wyznaczono następujące obszary inwestycyjne: a) obszary osadnicze - na obszarach tych dopuszcza się przekształcenia funkcjonalno-przestrzenne i uzupełnienia zabudowy, mające na celu podniesienie standardów i walorów architektonicznych z uwzględnieniem wymagań ochrony konserwatorskiej; b) obszary produkcyjno – usługowe - obszary te stanowią zaplecze dla rolnictwa ekologicznego, które może rozwijać się w sposób umiarkowany, zwłaszcza na glebach o wysokich klasach.

Strefa intensyfikacji rolnictwa „K”	– położona w północnej części Gminy, – bezleśna i w większości pozbawiona form ochrony przyrody, – występują bardzo dobre kompleksy glebowe (klasy bonitacyjne I-IIIb) oraz gospodarstw o większych arealach, – rejon ten jest wyjątkowo predysponowany do intensyfikacji upraw rolnych. W ramach strefy wyznaczono następujące obszary inwestycyjne: a) obszary osadnicze - zakłada się umiarkowany rozwój przestrzenny; b) obszary produkcyjno – usługowe - przewiduje się rozwój gospodarki wysokotowarowej o preferencji produkcji roślinnej i zbożowo pastewnej.
Strefa gospodarki rolno - leśnej „F”	– położona w południowo-zachodniej części gminy, objęta obszarem Natura 2000, – występują gorsze kompleksy glebowe, stąd nie przewiduje się intensyfikacji rolnictwa w strefie, – przewiduje się możliwość częściowego dolesienia na gruntach rolnych, jeśli nie zagrazi to siedliskom chronionym, – wyznaczono łączniki ekologiczne, dla których budulec mogą stanowić lasy, ciek, zieleń otwarta. W ramach strefy wyznaczono następujące obszary inwestycyjne: a) obszary osadnicze – w ramach obszaru dopuszcza się lokalizację zabudowy niezbędnej dla prowadzenia gospodarki rolnej i leśnej.
Strefa leśnej przestrzeni produkcyjnej „H”	– położona w środkowej części Gminy, – zalesiona, częściowo objęta systemem Natura 2000, – stanowi prawie w całości leśną przestrzeń produkcyjną, – teren użytkowania rolniczego i osadnictwo występuje w niewielkim zakresie, – przewiduje się prowadzenie przede wszystkim produkcji leśnej, o ile nie zagrazi to siedliskom chronionym, – wskazano granicę strefy ograniczającej lokalizację turbin wiatrowych od projektowanej dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV Jasiniec-Pątnów. W ramach strefy wyznaczono następujące obszary inwestycyjne: a) obszary osadnicze - w obszarach dopuszcza się lokalizację zabudowy niezbędnej dla prowadzenia gospodarki rolnej i leśnej; b) obszary produkcyjno – usługowe - w obszarze przewiduje się prowadzenie gospodarki wysokotowarowej o preferencji produkcji roślinnej i zbożowo pastewnej.
Strefa centralna, administracyjno – gospodarcza „A”	– położona w środkowej części Gminy, zawierająca główną miejscowość gminną - wieś Jeziora Wielkie, – wyznaczona została stycznie do przebiegającej głównej arterii komunikacyjnej – drogi krajowej nr 25, na trasie ważnych dróg powiatowych i gminnych i częściowo jest objęta systemem Natura 2000, – strefa łączy pozostałe strefy polityki przestrzennej pod względem funkcjonalno-przestrzennym, stymulując ich kształtowanie, z wykorzystaniem posiadanego potencjału. W ramach strefy wyznaczono następujące obszary inwestycyjne:

	a) obszary osadnicze - wieś Jeziora Wielkie. W obszarze przewiduje się rozwój wielofunkcyjnego ośrodka o zasadniczym znaczeniu dla gminy, nastawionego na zaspokojenie wszelkich potrzeb w zakresie administracji, szkolnictwa, kultury, ochrony zdrowia, handlu i usług, a także potrzeb mieszkaniowych. Wskazane są przekształcenia w ramach obszaru, mające na celu podniesienie standardów i walorów architektonicznych obiektów, wykształcenie przestrzeni publicznych, wyeksponowanie dominant architektonicznych, zwłaszcza w strefie ośrodkotwórczej. b) obszary produkcyjno – usługowe - Jeziora Wielkie. W obszarze przewiduje się powstanie ośrodka produkcji rolno-spożywczej. Dopuszczalna jest lokalizacja obiektów produkcyjnych oraz handlowo – usługowych, a także składów, magazynów, ośrodków logistycznych. W obszarze nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, a istniejąca funkcja mieszkaniowa powinna być stopniowo wygaszana. Obowiązuje zakaz lokalizacji obiektów mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Dopuszcza się lokalizację lądowiska helikopterów.
Strefa przemysłu rolnego i energetyki wiatrowej „G”	– największa strefa polityki przestrzennej, sięgająca od północnych do południowych granic Gminy, – stwarza największe możliwości rozwoju gospodarczego Gminy, – występują gleby o wysokich klasach oraz zaplecze dla wielkotowarowej produkcji rolnej, – w południowej części strefy istnieją warunki dla rozwoju produkcji energii wiatrowej, – nastawiona jest na lokalne i ponadlokalne inwestycje, związane przede wszystkim z przemysłem rolno-spożywczym, a także inwestycjami zaawansowanych technologii, – W strefie „G” wskazano lokalizację projektowanej dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV Jasiniec-Pątnów oraz granicę strefy ograniczającej lokalizację turbin wiatrowych od projektowanej napowietrznej linii energetycznej Jasiniec – Pątnów, W ramach strefy wyznaczono następujące obszary inwestycyjne: a) obszary osadnicze - obszary wskazuje się pod rozwój głównie funkcji mieszkaniowych z usługami nieuciążliwymi. Dla dwóch dopuszcza się ewolucję w kierunku wytworzenia przestrzeni zurbanizowanych, typowych dla małego miasta. Dopuszczalne przekształcania i uzupełniania zabudowy istniejącej, mające na celu podniesienie jej jakości; b) obszary produkcyjno – usługowe - są to nowe obszary wskazane pod rozwój przemysłu rolno-spożywczego, dla którego bazą jest rolnictwo wielkotowarowe, rozwijane w strefie G i K. W obszarze mogą być lokalizowane fermi hodowlane, zakłady przetwórcze, zakłady mechanizacji rolnictwa itp. Zakazuje się lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko; c) obszary energetyki wiatrowej - są to obszary, wyznaczone poza gruntami wysokich klas bonitacyjnych, na których dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – elektrowni wiatrowych. Lokalizacja turbin wiatrowych musi uwzględniać restrykcyjne ograniczenia, określone w dalszej części studium. W przypadku braku możliwości zachowania standardów związanych z oddziaływaniem na środowisko

	przyrodniczo-kulturowe, krajobraz oraz na warunki życia i zdrowie ludzi, obszar zachowuje dotychczasowy, rolniczy sposób użytkowania.
Strefa leśnej przestrzeni produkcyjnej „D”	– położona w północno-zachodniej części gminy w Obszarze Chronionego Krajobrazu Lasów Miradzkich, – w przewadze zalesiona, z osadą śródleśną – Nowa Wieś. – w strefie przewiduje się prowadzenie gospodarki leśnej i rolnej, z uwzględnieniem ograniczeń, wynikających z istniejącej formy ochrony przyrody, – w strefie wskazano granicę strefy ograniczającej lokalizację turbin wiatrowych od projektowanej dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV Jasiniec-Pątnów. W ramach strefy wyznaczono następujące obszary inwestycyjne: a) obszary osadnicze - w obszarze zakłada się utrzymanie istniejącego zasięgu wsi, z obowiązkiem ochrony rozłogów pól Nowej Wsi; b) produkcyjno – usługowe - w obszarze zakłada się zachowanie istniejącego miejsca zbiórki odpadów niebezpiecznych.
Strefa wypoczynku i gospodarki leśnej „C”	– położona w zachodniej części gminy, – obejmuje wody Jeziora Ostrowskiego i Jeziora Wójcińskiego oraz Lasy Miradzkie objęte ochroną w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Miradzkich, – część strefy znajduje się w systemie Natura 2000, – miejscowości Przyjezierze i na gruntach wsi Wójcin zlokalizowane są ośrodki wypoczynkowe, stanowiące bazę wypoczynkowo-turystyczną południowej części województwa kujawsko - pomorskiego i województw sąsiednich, – przewiduje się, że wiodącą funkcję strefy stanowi rekreacja, wypoczynek, sport i turystyka. W ramach strefy wyznaczono następujące obszary inwestycyjne: a) obszary osadnicze - w obszarach przewiduje się umiarkowany rozwój funkcji mieszkaniowej oraz usług wspomagających sąsiednie obszary rekreacyjne, b) rekreacyjne - w obszarach przewiduje się rozwój funkcji usługowej, nastawionej na zaspokojenie potrzeb własnych mieszkańców gminy i sezonowo związanej z obsługą ruchu turystycznowypoczynkowego poprzez rozbudowę bazy pensjonatowo-hotelowej, stwarzanie warunków do uprawiania sportów wodnych i uprawiania turystyki pieszej. Konieczne są zmiany jakościowe w zakresie ładu przestrzennego.

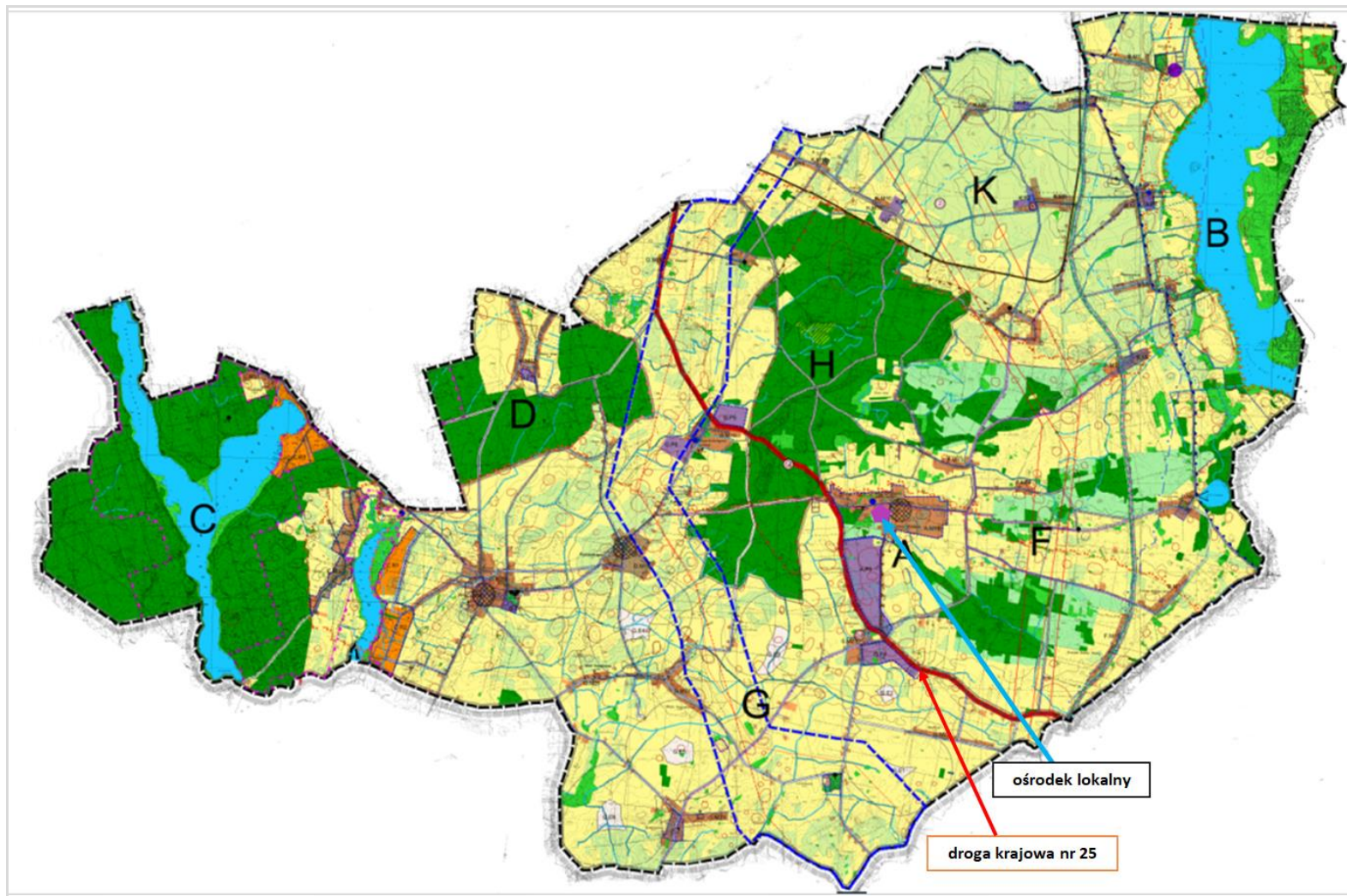
Źródło: opracowanie własne na podstawie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jeziora Wielkie

4.3. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ (UJĘCIE GRAFICZNE)

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej odzwierciedla kierunki rozwoju polityki przestrzennej Gminy, jak również jest zgodny z jej ustaleniami i rekomendacjami co do jej kształtowania. W niniejszym podrozdziale zobrazowano w sposób graficzny informacje zawarte we wcześniejszych częściach opisowych rozdziału 4., jak również ustalenia i uwarunkowania wynikające

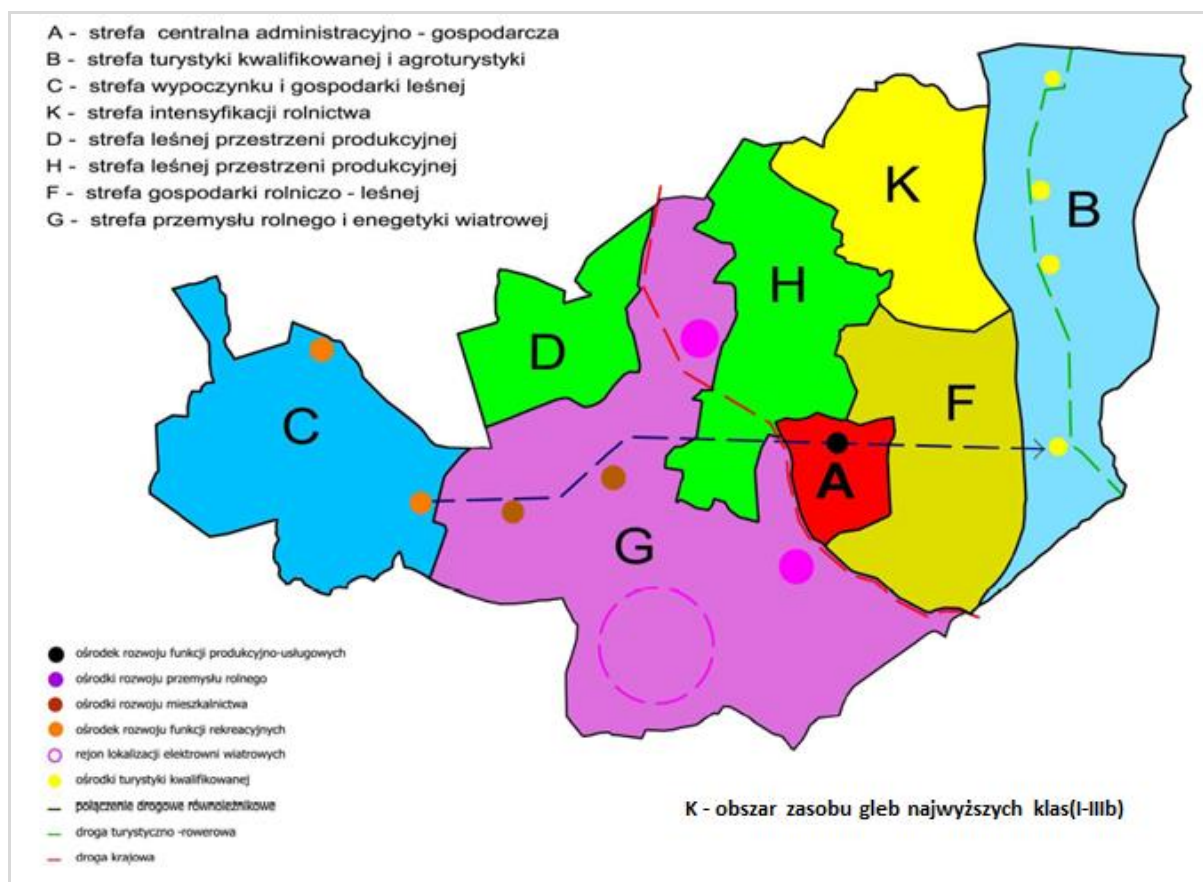
z ustaleń zawartych w „Strategii Rozwoju Województw Kujawsko Pomorskiego – Strategia Przyspieszenia 2030+”, odnoszących się do obszaru Gminy Jeziora Wielkie.

Mapa 5. Kierunki polityki przestrzennej Gminy Jeziora Wielkie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jeziora Wielkie”, Uchwała nr XVII/87/2016 Rady Gminy w Jeziorach Wielkich z dnia 22 lutego 2016 r.

Legenda:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jeziora Wielkie”, Uchwała nr XVII/87/2016 Rady Gminy w Jeziorach Wielkich z dnia 22 lutego 2016 r.

Źródło: Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jeziora Wielkie, Uchwała nr XVII/87/2016 Rady Gminy w Jeziorach Wielkich z dnia 22 lutego 2016 r.

Informacje uzupełniające legendę rysunku modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Jeziora Wielkie:

- gmina zagrożona trwałą marginalizacją,
- gmina w całości położona w OSI peryferyjności transportowej,

- gmina zakwalifikowana do kategorii gmin, w których należy dążyć do utworzenia terenów inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym (rozwój przestrzeni inwestycyjnych),
- gmina przynależąca do Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej – OPPT Mogilno.

5. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

Obszar strategicznej interwencji (OSI) definiuje się jako obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. Obszarami strategicznej interwencji mają być te obszary, do których skierowane mają być polityka rozwoju, tak by wywołać określone zmiany.

OSI wyznaczane są zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym oraz lokalnym. Kluczowymi obszarami problemowymi z punktu widzenia rozwoju kraju są:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją,
- Śląsk,
- Polska Wschodnia.

Na poziomie regionalnym obszary strategicznej interwencji wyznacza samorząd województwa na podstawie przeprowadzonej diagnozy i wyciągniętych na jej podstawie wniosków, jak również zidentyfikowanych potrzeb i zgodnie z posiadaną wiedzą.

Obowiązkowym elementem strategii rozwoju gminy jest wskazanie OSI określonych w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań, które dotyczą terytorium gminy. Na poziomie lokalnym wyznaczenie OSI jest fakultatywne.

5.1. Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa wraz z zakresem planowanych działań

Obowiązująca Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego została przyjęta Uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+. W Strategii zdefiniowano obszary objęte strategiczną interwencją w województwie kujawsko-pomorskim, uwzględniające również OSI wyznaczone dla województwa na poziomie krajowym.

Obszary objęte strategiczną interwencją w województwie kujawsko-pomorskim to:

1. Zidentyfikowane na poziomie krajowym, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Rada Ministrów RP to:
 - miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

2. Obszary Strategicznej Interwencji wskazywane w polityce regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego do realizacji w okresie do roku 2030, dla których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa to:
 - Miejski obszar funkcjonalny Bydgoszczy i Torunia,
 - Miejski obszar funkcjonalny Włocławka,
 - Miejski obszar funkcjonalny Grudziądz,
 - Miejski obszar funkcjonalny Inowrocławia,
 - OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno - gospodarczą,
 - OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa,
 - OSI obszarów peryferyjności transportowej,
3. Zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzą organy administracji rządowej:
 - Obszar poprzemysłowego wielkoobszarowego skażenia środowiska.

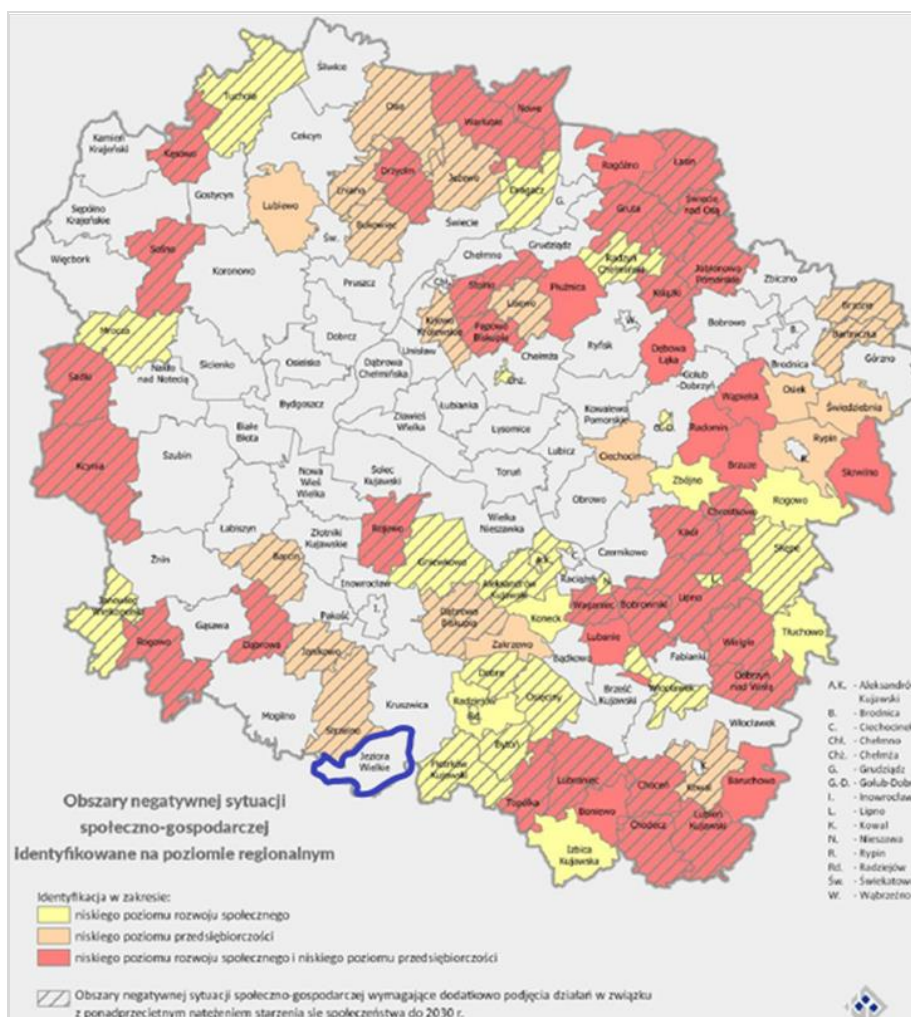
Na poniższych mapach przedstawiono w ujęciu graficznym obszary strategicznej interwencji zidentyfikowane dla województwa kujawsko – pomorskiego, z uwzględnieniem przynależności do nich Gminy Jeziora Wielkie.

Mapa 6. Położenie Gminy Jeziora Wielkie na tle obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej – gminy zagrożone trwałą marginalizacją

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Mapa 7. Położenie Gminy Jeziora Wielkie na tle gmin wymagających rozwiązania sytuacji problemowej zidentyfikowanych na poziomie regionalnym w zakresie negatywnej sytuacji społeczno - gospodarczej

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Zgodnie z powyższą klasyfikacją Gmina Jeziora Wielkie została zakwalifikowana do następujących OSI:

- na poziomie krajowym:
 - **gmina zagrożona trwałą marginalizacją,**
- na poziomie regionalnym:
 - **OSI obszarów peryferyjności transportowej.**

Zgodnie z zapisami „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+”: „(...)Wskazane w przestrzeni województwa obszary peryferyjności transportowej związane są z działaniami na rzecz niwelowania wykluczenia komunikacyjnego na obszarach peryferyjnych (wykluczenie to polega na braku możliwości sprawnego dojazdu w transporcie publicznym do i ze stolicy województwa). Wyznaczono tereny, które mogą wymagać wsparcia w przezwyciężeniu problemu możliwości dojazdu do siedziby powiatu lub innych węzłów przesiadkowych systemu wojewódzkiego. Jeśli na poziomie lokalnym transport zbiorowy nie działa poprawnie nie można oczekiwać, że rozwiązaniem jest tam realizowanie zadań transportowych prowadzonych z poziomu województwa. Jest to domena samorządów lokalnych, których działania

można jedynie wspierać z wyższego poziomu. Sprawny transport publiczny w wymiarze lokalnym i regionalnym jest istotnym mechanizmem przeciwdziałania depopulacji obszarów zmarginalizowanych oraz prawidłowego rozwoju wspólnot lokalnych, które budują zintegrowaną wspólnotę regionalną (...)."

Dla OSI obszarów peryferyjności transportowej przedstawiono możliwy rodzaj instrumentu wsparcia:

- inne instrumenty terytorialne (IIT),
- wsparcie na etapie planowania funkcjonowania transportu publicznego.

Dodatkowo, Gmina Jeziora Wielkie została również sklasyfikowana w Strategii Rozwoju Województwa jako gmina wymagająca wsparcia w tworzeniu przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym. Nie wszystkie gminy w województwie dysponują uwarunkowaniami fizyko – geograficznymi lub są wystarczające atrakcyjne dla realizacji inwestycji. Ze względu na brak wskazanych predyspozycji, które wspierają rozwój działalności gospodarczej na tych obszarach, określono działania mające sprzyjać lokalnym przedsiębiorcom (łatwość uzbrojenia terenu, niższe koszty realizacji „wspólnej” infrastruktury, dróg dojazdowych, itp.), jak również poprawy ładu przestrzennego, podnoszenia jakości życia i minimalizowania oddziaływania na środowisko.

Na terenie województwa w tym zakresie wyróżnia się trzy kategorie gmin pod względem potrzeby i charakteru wsparcia rozwoju terenów inwestycyjnych:

- gminy, w których są dostępne lub są możliwe do wskazania tereny inwestycyjne o skali wieloprzestrzennej,
- gminy w których są dostępne tereny o znaczeniu lokalnym,
- gminy, w których należy dążyć do utworzenia terenów o znaczeniu lokalnym.

Gmina Jeziora Wielkie została zakwalifikowana do kategorii gmin, w których należy dążyć do utworzenia terenów o znaczeniu lokalnym.

Mapa 8. Położenie Gminy Jeziora Wielkie na tle na tle koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko - pomorskiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się stosunkowo dobrymi warunkami rozwoju rolnictwa wynikającymi zarówno z uwarunkowań przyrodniczych (m.in. stosunkowo duże i zwarte obszary gleb klas I-III) jak i społecznych (w tym wysokiej kultury rolnej, z której jest znane).

W modelu funkcjonalno-przestrzennym rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego wskazano miejsca, obiekty i dziedziny rozwoju specyficzne dla województwa, a przez to szczególnie istotne dla jego rozwoju. Jednym z elementów uznanych za kluczowy do budowania potencjału ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa są obszary zasobu gleb najwyższych klas. Gminy, na terenie których występują takie obszary zostały przedstawione w „Modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej województwa kujawsko – pomorskiego” (przedstawiony w rozdziale 4.4. niniejszej Strategii) – zgodnie z tym modelem także na terenie Gminy Jeziora Wielkie wybrane obszary zostały uznane za obszar zasobu gleb najwyższych klas, a więc obszarów koncentracji kluczowego zasobu rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Sposób prowadzenia polityki terytorialnej w województwie kujawsko – pomorskim będzie bazował na zasadach partnerskich samorządu województwa oraz partnerstw na szczeblu powiatowym i gminnym, na rzecz realizacji celów rozwojowych danego obszaru, które są wspierane w ramach polityki terytorialnej województwa. Przystąpienie samorządu gminnego lub powiatowego do partnerstwa na poziomach (II-IV) ma charakter dobrowolny, jednak ale będzie niezbędne dla korzystania ze środków kierowanych na realizację przedsięwzięć w ramach danego Obszarami Prowadzenia Polityki Terytorialnej (OPPT). Gmina Jeziora Wielkie przynależy do poziomu IV (poziom związany z miastami powiatowym i obszarami powiązаныmi z nimi funkcjonalnie) do OPPT Mogilno.

5.2. Obszary strategicznej interwencji na poziomie lokalnym

Wyznaczenie OSI na poziomie lokalnym ma charakter fakultatywny i jest należącą do władz danej gminy. Potrzeba wyznaczenia OSI na poziomie lokalnym zależy od uwarunkowań i sytuacji społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej, jak również od określonych założeń strategicznych. Ocena celowości wyznaczenia takiego obszaru jest oceniana indywidualnie. Przykładem gminnego OSI mogą być:

- obszar rewitalizacji wyznaczony w ramach obszaru zdegradowanego w gminie,
- obszar określony pod strefę aktywności gospodarczej lub inwestycyjnej,
- nowe centrum miejscowości,
- obszar występowania/wydobywania surowców naturalnych,
- zbiornik wodny, np. po wyrobiskach kopalnianych, wraz z otoczeniem gospodarowanym w kierunku strefy rekreacji i sportu,
- określony obszar krajobrazu kulturowego oraz wyróżniające się krajobrazowo tereny z zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Analiza uwarunkowań i sytuacji społeczno – gospodarczej oraz przestrzennej Gminy Jeziora Wielkie wykazał brak konieczności wyznaczania na obszarze Gminy obszarów strategicznej interwencji na poziomie lokalnym.

6. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII ORAZ WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

6.1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA REALIZACJĘ STRATEGII ROZWOJU

W celu zwiększenia powodzenia procesu wdrożenia strategii, w jej realizacji powinny być zaangażowane podmioty mogące mieć realny wpływ na uzyskanie oczekiwanych rezultatów. Ważnym aspektem jest rozwój i/lub nawiązywanie współpracy trójstronnej, a więc reprezentującej sektor publiczny, sektor prywatny (biznesowy) oraz sektor społeczny (m.in. organizacje pozarządowe, mieszkańcy, osoby reprezentujące różne grupy społeczne itd.).

Z punktu widzenia struktury instytucjonalnej wdrażania strategii, jej ewaluacji oraz aktualizacji, zaangażowane podmioty to podmioty reprezentujące władze publiczne i podmioty oraz jednostki wspomagające ich prace. Podmiotami odpowiedzialnymi i zaangażowanymi we wdrażanie Strategii, w tym monitoring, ewaluację oraz aktualizację będzie Wójt Gminy, Rada Gminy, komórki organizacyjne

i odpowiadające bezpośrednio za realizację przynależnych im zadań oraz inne jednostki organizacyjne Urzędu Gminy Jeziora Wielkie, jak również partnerzy zewnętrzni.

Role podmiotów zaangażowanych w proces zarządzania wdrażaniem Strategii przedstawiają się następująco:

- Wójt Gminy – jako organ wykonawczy, odpowiada za stymulowanie i koordynowanie działań podejmowanych przez podmioty uczestniczące w realizacji Strategii, jak również organizowanie zasobów niezbędnych do wdrażania poszczególnych działań i osiągnięcia zakładanych celów;
- Rada Gminy – organ uchwałodawczy, stanowiący wsparcie merytoryczne w zakresie podejmowanych decyzji mających przyczynić się do osiągnięcia przyjętych założeń oraz celów strategicznych;
- **Podmiot zarządzający procesem wdrażania Strategii umiejscowiony w strukturach Urzędu Gminy (np. osoba, komórka organizacyjna, zespół)** - odpowiadający za koordynację wdrażania założeń Strategii, w tym za integrowanie i rozwijanie partnerstwa, poszukiwanie nowych źródeł finansowania Strategii, monitoring, ewaluację i aktualizowanie założeń Strategii, zapewnienie działań informacyjno – promocyjnych. Podmiotem tym będzie w znacznej mierze Sekretarz Gminy Jeziora Wielkie;
- Komórki urzędu i jednostki organizacyjne – w realizację poszczególnych działań, w zależności od tematyki zaangażowane będą również inne komórki i jednostki Gminy, które będą stanowiły wsparcie merytoryczne i organizacyjne;
- Partnerzy – podmioty reprezentujące różnorodne środowiska uczestniczące i wspierające wdrażanie poszczególnych działań.

W poniższej tabeli ustrukturyzowano zakres działań i odpowiedzialności w ramach systemu zarządzania realizacją Strategii Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie.

Tabela 6. Instytucjonalna struktura systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie

System wdrażania, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii	Podmiot	Zakres
	Wójt Gminy Jeziora Wielkie	– stymulowanie i koordynowanie działań, – integrowanie zasobów do realizacji działań wdrażających założenia Strategii,
	Rady Gminy Jeziora Wielkie	– wsparcie merytoryczne w zakresie: ○ realizacji założeń strategicznych i działań, ○ podejmowaniu decyzji strategicznych dla rozwoju lokalnego,
	Komórki organizacyjne Urzędu Gminy i jednostki podległe	realizacja
	Sekretarz Gminy Jeziora Wielkie	– koordynowanie działań, – Integrowanie i poszerzanie partnerstwa, – poszukiwanie źródeł finansowania, – monitoring, ewaluacja i aktualizacja założeń strategicznych,

– promocja,

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono ramy realizacyjno – organizacyjne dla wdrażania założeń strategicznych wyznaczonych na lata 2021-2030 dla Gminy Jeziora Wielkie.

Tabela 7. Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie Strategii

Cel Strategiczny	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Cel strategiczny nr 1. Spójne i zadowolone społeczeństwo	Samodzielne stanowisko ds. edukacji, Referat Rolnictwa, ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej i komunalnej, Referat organizacyjny i spraw obywatelskich Inne właściwe merytorycznie komórki i jednostki organizacyjne	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, dyrektorzy placówek oświatowych, Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji	Sekretarz Gminy jeziora Wielkie
Cel strategiczny nr 2. Zrównoważona gospodarka lokalna	Samodzielne stanowisko ds. edukacji, Referat Rolnictwa, ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej i komunalnej, Referat organizacyjny i spraw obywatelskich Inne właściwe merytorycznie komórki i jednostki organizacyjne	m.in. pozostałe komórki Urzędu i jednostki organizacyjne Gminy właściwe merytorycznie, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, liderzy społeczni, inne	Sekretarz Gminy jeziora Wielkie
Cel strategiczny nr 3. Dostępna infrastruktura oraz czyste środowisko	Samodzielne stanowisko ds. edukacji, Referat Rolnictwa, ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej i komunalnej, Referat organizacyjny i spraw obywatelskich Inne właściwe merytorycznie komórki i jednostki organizacyjne	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, dyrektorzy placówek oświatowych, Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji, m.in. pozostałe komórki Urzędu i jednostki organizacyjne Gminy właściwe merytorycznie, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, liderzy społeczni, inne	Sekretarz Gminy jeziora Wielkie
Cel strategiczny nr 4. Wysoki standard oferowanych usług publicznych	Samodzielne stanowisko ds. edukacji, Referat Rolnictwa, ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej i komunalnej, Referat organizacyjny i spraw obywatelskich, . Samodzielne stanowisko ds. obsługi samorządu	Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji, m.in. pozostałe komórki Urzędu i jednostki organizacyjne Gminy właściwe merytorycznie, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, liderzy społeczni, inne	Sekretarz Gminy jeziora Wielkie

	Inne właściwe merytorycznie komórki i jednostki organizacyjne		
--	---	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich

Instrumenty Strategii Rozwoju

Strategia rozwoju nie stanowi konkretnego planu pracy, ale wyraża intencje, dlatego niezbędne jest więc określenie instrumentów, za pomocą których możliwa będzie zmiana intencji w realne działania urzeczywistniające przyjęte założenia, uwzględniając cele i założenia modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej.

W związku z tym, że instrumenty realizacji mogą mieć różną formę, jak również mogą być wykorzystywane wewnątrz struktury instytucjonalno – organizacyjnej Urzędu Gminy, bądź mieć charakter partycypacyjny, poniżej określono katalog możliwych form, ale nie jest to katalog zamknięty. Instrumenty realizacji mogą mieć formę m.in.:

- gminnych strategii sektorowych/branżowych, planów, procedur czy projektów, uszczegóławiających priorytety oraz strategię postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych itp.,
- regulaminów wydziałów, referatów i jednostek, itp.,
- uchwał budżetowych, a także innych dokumentów finansowych, określających krótko- i długookresowe kierunki koncentracji środków finansowych, budżetów zadaniowych, projektów społecznych realizowanych w ramach funduszy europejskich, ofert dla organizacji pozarządowych, systemu małych grantów dla organizacji pozarządowych, budżetu obywatelskiego, itp.,
- uchwał Rady Gminy Jeziora Wielkie decyzji administracyjnych itp.,
- miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, procedur zapewniających udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym itp.,
- inicjatyw społecznych z zakresu edukacji, promocji, konsultacji wewnętrznych, konsultacji społecznych, stron internetowych, profili w mediach społecznościowych, itp.,
- inicjatyw kadrowych, w tym, zespołów zadaniowych, kadry kierowniczej, koordynatorów programów i projektów, liderów lokalnych dobrych praktyk, itd.
- instrumentów koordynacyjnych np. partnerstw lokalnych, regionalnych, krajowych, międzynarodowych, współpracy międzysektorowej (samorządowym, prywatnym i społecznym), uwzględniając również partnerstwo publiczno-prywatne, zespoły zadaniowe i wdrożeniowe itp.
- instrumentów kontrolnych.

System monitoringu, ewaluacji oraz aktualizacji Strategii Rozwoju

Monitoring i ewaluacja

Monitoring Strategii będzie prowadzony w celu sprawdzenia skuteczności podejmowanych działań zdefiniowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych. Monitorowanie postępów wdrażania pozwoli zweryfikować czy Strategia jest wdrażana zgodnie z przyjętymi założeniami.

Monitoring będzie zatem prowadzony poprzez weryfikację osiąganych rezultatów i odpowiadających im wskaźników, o których informacja będzie pochodziła z poszczególnych zadań. Za prowadzenie monitoringu realizacji strategii, w tym osiąganych rezultatów oraz uzyskiwanych wskaźników odpowiedzialni będą wyznaczeni pracownicy Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich oraz jego struktur organizacyjnych, zaś nadzór nad działaniami monitoringu będzie sprawował Wójt Gminy Jeziora Wielkie.

Sprawozdawczość w ramach monitoringu będzie prowadzona m.in. w formie analizy wskaźnikowej, której wyniki oraz wnioski z niej płynące będą opracowane w formie raportu z monitoringu Strategii, który będzie przedstawiany Wójtowi Gminy oraz Radzie Gminy.

Źródłami danych do monitorowania będą własne dane i informacje, statystyka publiczna (pochodząca m.in. z danych GUS oraz danych gminy i jej jednostek), jak również dane innych podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii, w tym realizatorów i partnerów. Ponadto, dane do monitoringu będą pochodziły również z raportów z realizacji poszczególnych działań, który będzie przygotowywany przez osobę nadzorującą dane działanie. W tym celu jednostki organizacyjne gminy oraz komórki urzędu odpowiedzialne za realizację danego zadania, przekazują osobie odpowiedzialnej za przygotowanie raportu informację, m.in. o stanie realizacji projektów, uzyskanych wskaźnikach, aktualnych wartościach wskaźników oraz trudnościach i problemach w realizacji zadań, w terminie do końca września.

Monitoring Strategii Rozwoju Gminy, w tym zrealizowanych wskaźników odbywał się będzie raz na dwa lata i będzie realizowany do końca października.

Oprócz monitoringu zaplanowano również ewaluację, która dostarcza praktycznych wniosków i rekomendacji, które służą udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji. Przewiduje się przeprowadzenie ewaluacji ex-ante, on-going oraz ex-post „Strategii Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2030”, by zapewnić wysoką jakość działań dzięki zwiększeniu ich adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości.

Po opracowaniu Strategii, a przed jej wdrażaniem przeprowadzona zostanie tzw. ewaluacja uprzednia (ex-ante), w zakresie następujących kryteriów:

- **Trafności** – analizie poddane zostaną adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań względem zdefiniowanych problemów,
- **Przewidywanej skuteczności** – sprawdzenie czy cele wyznaczone w Strategii są możliwe do osiągnięcia poprzez zaproponowane działania, metody ich wdrożenia i zabezpieczone zasoby,
- **Efektywności** – określenie czy suma przeznaczonych zasobów i nakładów finansowych pozwoli na osiągnięcie wyznaczonych celów,
- **Spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu** – zdefiniowanie czy cele, priorytety i działania są spójne oraz czy wykazują spójność również z dokumentami wyższego rzędu lub równorzędnymi.

Na potrzeby przeprowadzenia ewaluacji ex-ante stosuje się metodę desk research – analizie poddano raporty o stanie gminy, dane ogólnodostępne - dane statystyczne dotyczące jednostki udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny oraz dane zbierane przez poszczególne jednostki gminne.

Ewaluacja on-going przeprowadzona zostanie w okresie obowiązywania strategii (w połowie okresu obowiązywania), natomiast ewaluacja ex-post na koniec 2030 roku. W wyniku przeprowadzenia ewaluacji on-going możliwa będzie ocena poziomu realizacji celów strategicznych oraz kierunków działań. Celem ewaluacji bieżącej jest weryfikacja w jaki sposób założenia i zdefiniowane w strategii cele są realizowane, czy występują zagrożenia dla ich osiągnięcia oraz czy wymagana będzie aktualizacja (korekta/uzupełnienie) opracowania, ponieważ wymagana jest modyfikacja działań lub podmiotów realizujących dane działanie. Jednym ze źródeł danych do ewaluacji on-going będą raporty o stanie gminy – stanowią one podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w realizacji polityk, strategii, programów i uchwał rady gminy. Wykorzystywane będą również dane zbierane przez Urząd Gminy, instytucje gminne, GUS (BDL).

Po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii przeprowadzona zostanie ewaluacja ex-post w formie raportu końcowego zawierającego analizę podjętych działań, efektywności wydatkowania środków finansowych. Raport końcowy ma na celu odpowiedź w jakim stopniu osiągnięte zostały założone cele, do czego służyć będzie m.in. analiza osiągnięcia wskaźników założonych dla działań.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy

W związku z tym, że Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem obejmującym okres kilkuletni, niezbędne jest wzięcie pod uwagę, że zmiany będą ulegały zarówno uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, zmieniały będą się oczekiwania społeczności lokalnej itd. Ponadto w perspektywie kilkuletniej trudno jest przewidzieć z całkowitą pewnością jak będzie kształtował się budżet Gminy i dostępność środków zewnętrznych, wspierających realizację przedsięwzięć strategicznych.

Uwzględniając ww. przesłanki, jak również inne okoliczności trudne obecnie do przewidzenia, ale które mogą pojawić się w przyszłości, oraz wyniki prowadzonego monitoringu i ewaluacji Strategii, możliwe będzie podjęcie decyzji o aktualizacji Strategii.

Strategia będzie mogła podlegać aktualizacji w każdym czasie, gdy będzie to uzasadnione. Koordynacja aktualizacji Strategii będzie należała do Sekretarza Gminy Jeziora Wielkie lub innej komórki i jednostki Urzędu bądź konkretnego pracownika Urzędu Gminy wyznaczonego przez Wójta Gminy. Wprowadzenie aktualizacji będzie wymagało określenia zakresu aktualizacji i uzasadnienia konieczności jej wprowadzenia.

Wyniki przeprowadzonej ewaluacji ex – ante – na moment opracowania projektu Strategii

W trakcie prac nad projektem Strategii oraz na moment opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021 - 2030” przeprowadzono ewaluację ex – ante w celu weryfikacji jej trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności Strategii. Przeprowadzona ewaluacja weryfikuje, czy przyjęte założenia pozwolą uzyskać zakładane efekty przy dostępnych zasobach i instrumentach. Wyniki przeprowadzonej ewaluacji Strategii wskazują, że na moment jej przyjęcia:

- strategia jest spójna pod względem wyznaczonych celów strategicznych i przypisanych im kierunków działań;
- zaplanowane założenia strategiczne zostały sformułowane na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno – gospodarczej i wynikającej z niej wniosków (zidentyfikowanych problemów i niedoborów, jak również zidentyfikowanych potencjałów),

- Gmina Jeziora Wielkie dysponuje odpowiednimi zasobami organizacyjno – instytucjonalnymi do wdrożenia działań i podejmowania współpracy wzmacniającej te działania i zapewniające ich skuteczność. Świadczyć o tym także dotychczas zrealizowane działania wynikające z obecnej Strategii Rozwoju i planów i programów strategicznych obowiązujących w Gminie,
- zaplanowane ramy realizacyjno – organizacyjne pozwolą na wdrożenie zaplanowanych działań, w tym w ujęciu finansowym – Gmina dysponuje potencjałem finansowym do realizacji działań strategicznych,
- założenia strategiczne, w tym cele i kierunki działań wyznaczone w Strategii są spójne z założeniami dokumentów strategicznych wyższego rzędu, w tym ze „Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego – Strategia Przyspieszenia 2030+”
- w procesie opracowania Strategii uwzględniono udział i opinie społeczeństwa oraz innych interesariuszy, w celu zweryfikowania trafności przyjętych założeń oraz realności ich wdrożenia.

6.2. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie będą wdrażane z wykorzystaniem różnych instrumentów realizacji m.in. poprzez realizację planów, programów funkcjonujących w Gminie, ze względu na ustawowe obowiązki ich opracowania bądź inicjatywy własne władz samorządowych. Sprawna realizacja założeń strategicznych określonych w niniejszym dokumencie będzie mogła wymagać opracowania (w przypadku braku dokumentów) lub aktualizacji już istniejących dokumentów wykonawczych (ze względu na brak aktualności).

Tabela 8. Korelacja założeń strategicznych niniejszego dokumentu z założeniami pozostałych dokumentów o charakterze strategicznym, istotnych z perspektywy rozwoju lokalnego Gminy

Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi i wytyczne
„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”	2021-2024 z perspektywą do 2028	Aktualny/zgodny
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego przyjęte uchwałą nr XXXII/142/98 Rady Gminy w Jeziorach Wielkich z dnia 16 czerwca 1998 r. zmienione uchwałą nr XXXVI/199/2014 z dnia 19 maja 2014 r. oraz uchwałą nr XVII/87/2016 z dnia 22 lutego 2016 r.	obowiązujący	Aktualny/zgodny
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021- 2023	2021-2023	Aktualny/zgodny
Programu współpracy Gminy Jeziora Wielkie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022	2022	Aktualny/zgodny

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2025 – w trakcie opracowania	2021-2025	Dokument w trakcie opracowania. Należy zapewnić zgodność dokumentu ze „Strategią Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2030”
Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędów Wodociągowych i Urzędów Kanalizacyjnych, będących w posiadaniu Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jeziorach Wielkich Sp. z o.o. z siedzibą w Jeziorach Wielkich na lata 2021-2022	2021-2022	Aktualny/zgodny
Gminna Ewidencja Zabytków i Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Jeziora Wielkie – w trakcie opracowania	-	Dokument w trakcie opracowania. Należy zapewnić zgodność dokumentu ze „Strategią Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2030”

Źródło: Opracowanie własne

6.3. RAMY FINANSOWE ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWOJU

Osiągnięcie założonych celów wymaga podjęcia działań inwestycyjnych oraz nieinwestycyjnych, na które niezbędne jest posiadanie środków finansowych. Określając działania strategiczne wzięto pod uwagę możliwości finansowe Gminy Jeziora Wielkie, jak również obecne i planowane możliwości pozyskania środków zewnętrznych, w tym bezzwrotnych form wsparcia.

Ramy finansowe realizacji strategii zostały określone w odniesieniu do celu strategicznego. Wskazane wartości mają charakter szacunkowy, gdyż ceny podlegają ciągłej aktualizacji rynkowej i nie ma możliwości dokładnego oszacowania tych wartości, jak również ze względu na długofalowe obowiązywanie Strategii ulegną one dezaktualizacji. Niemniej jednak, ze względu na konieczność oszacowania możliwości wykonania poszczególnych działań konieczne było dokonanie szacunków. Koszty zostały oszacowane na podstawie dotychczasowych doświadczeń samorządu w realizacji zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych, jak również informacji na temat potencjalnych źródeł finansowania zewnętrznego.

W poniższej tabeli przedstawiono ramy finansowe oraz źródła finansowania działań w ramach poszczególnych celów.

Tabela 9. Ramy finansowe i źródła finansowania działań w ramach Strategii Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie

Cel strategiczny	Kierunek działania	Szacunkowy budżet [zł]	Lata realizacji	Źródła finansowania
Cel strategiczny nr 1. Spójne i zadowolone społeczeństwo	1. Wysoka jakość usług publicznych. 2. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3. Zróżnicowana oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego.	8 000 000	2021-2030	Budżet Gminy Jeziora Wielkie, Budżet Państwa, środki UE, inne środki zewnętrzne itd.
Cel strategiczny 2. Zrównoważona	1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości.	4 000 000	2021-2030	Budżet Gminy Jeziora Wielkie, Budżet Państwa,

gospodarka lokalna	2. Wzmocnienie potencjału i atrakcyjności inwestycyjnej. 3. Rozwój oferty oraz funkcji rekreacyjnej i turystycznej.			środki UE, inne środki zewnętrzne itd.
Cel strategiczny nr 3. Dostępna infrastruktura oraz czyste środowisko	1. Wysoka jakość infrastruktury dla świadczenia usług publicznych. 2. Wzrost dostępności komunikacyjnej oraz poprawa infrastruktury transportowej. 3. Podniesienie standardu i dostępności obiektów oraz ich modernizacja energetyczna. 4. Poprawa jakości środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu.	15 000 000	2021-2030	Budżet Gminy Jeziora Wielkie, Budżet Państwa, środki UE, inne środki zewnętrzne itd.
Cel strategiczny nr 4. Wysoki standard oferowanych usług publicznych	1. Profesjonalizacja kadr oraz usług publicznych. 2. Rozwój współpracy lokalnej i ponadlokalnej. 3. Aktywna promocja.	2 000 000	2021-2030	Budżet Gminy Jeziora Wielkie, Budżet Państwa, środki UE, inne środki zewnętrzne itd.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkich

Gmina Jeziora Wielkie zapewni środki na realizację różnych przedsięwzięć w ramach swoich możliwości finansowych, ale będzie starała się również pozyskiwać fundusze z innych źródeł. Dużych możliwości finansowania działań upatruje się w środkach planowanych do rozdysponowania z programów regionalnych oraz krajowych czy też międzynarodowych, w ramach nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027. Dodatkowo Gmina będzie poszukiwała innych możliwości finansowania działań, także ze środków krajowych znajdujących się w dyspozycji różnych instytucji i podmiotów.

Potencjalnymi źródłami finansowania ww. działań będą zatem: budżet Gminy Jeziora Wielkie, budżet Państwa, środki UE, inne środki zewnętrzne. Uszczegóławiając finansowanie Strategii będzie odbywało się z wykorzystaniem:

- środków budżetowych Gminy Jeziora Wielkie, jak również innych jednostek samorządowych tj. regionalnych oraz powiatowych,
- środków z budżetu Państwa w dyspozycji poszczególnych ministerstw, z dedykowanych programów i funduszy,
- środków z funduszy celowych będących w dyspozycji różnych instytucji m.in. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, Banku Gospodarstwa Krajowego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, i innych,
- środków pochodzących z UE w ramach różnych funduszy, inicjatyw ze środków europejskich,
- środków pochodzących z innych niż europejskie funduszy finansowych,
- środków pochodzących z sektora prywatnego,

- finansowania przez banki i inne instytucje finansujące,
- innych dostępnych źródeł finansowania.

Wskazane potencjalne źródła finansowania realizacji Strategii nie stanowią katalogu zamkniętego, Gmina będzie starała się wykorzystywać wszystkie możliwości współfinansowania przedsięwzięć. W tym celu konieczne będzie bieżące monitorowanie w możliwości pozyskiwania środków finansowych.

7. SPIS, TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW, SCHEMATÓW

MAPA 1. MAPA GMINY JEZIORA WIELKIE	16
MAPA 2. JEZIORA NA TERENIE GMINY JEZIORA WIELKIE	17
MAPA 3. OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY JEZIORA WIELKIE.....	18
MAPA 4. GMINA JEZIORA WIELKIE NA TLE MODELU STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO – POMORSKIEGO DO ROKU 2030	36
MAPA 5. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY JEZIORA WIELKIE	43
MAPA 6. POŁOŻENIE GMINY JEZIORA WIELKIE NA TLE OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH ROZWIĄZANIA SYTUACJI PROBLEMOWEJ – GMINY ZAGROŻONE TRWAŁĄ MARGINALIZACJĄ	47
MAPA 7. POŁOŻENIE GMINY JEZIORA WIELKIE NA TLE GMIN WYMAGAJĄCYCH ROZWIĄZANIA SYTUACJI PROBLEMOWEJ ZIDENTYFIKOWANYCH NA POZIOMIE REGIONALNYM W ZAKRESIE NEGATYWNEJ SYTUACJI SPOŁECZNO - GOSPODARCZEJ	48
MAPA 8. POŁOŻENIE GMINY JEZIORA WIELKIE NA TLE NA TLE KONCEPCJI ROZWOJU PRZESTRZENI INWESTYCYJNYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO - POMORSKIEGO.....	50
TABELA 1. ANALIZA SWOT	20
TABELA 2. CELE STRATEGICZNE.....	30
TABELA 3. KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	30
TABELA 4. REZULTATY ORAZ WSKAŹNIKI	32
TABELA 5. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	38
TABELA 6. INSTYTUCJONALNA STRUKTURA SYSTEMU REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY JEZIORA WIELKIE	52
TABELA 7. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA WDRAŻANIE STRATEGII	53
TABELA 8. KORELACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGICZNYCH NINIEJSZEGO DOKUMENTU Z ZAŁOŻENIAMI POZOSTAŁYCH DOKUMENTÓW O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM, ISTOTNYCH Z PERSPEKTYWY ROZWOJU LOKALNEGO GMINY.....	57
TABELA 9. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ W RAMACH STRATEGII ROZWOJU GMINY JEZIORA WIELKIE	58
WYKRES 1. LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB W TYCH GOSPODARSTWACH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2015-2020 NA TERENIE GMINY JEZIORA WIELKIE.....	9
WYKRES 2. LICZBA BEZROBOTNYCH W GMINIE JEZIORA WIELKIE WG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W LATACH 2015-2020.....	10
WYKRES 3. BEZROBOCIE JAKO POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ MIESZKAŃCÓW GMINY JEZIORA WIELKIE W LATACH 2015-2020	11
WYKRES 4. LICZBA I WIELKOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH NA TERENIE GMINY JEZIORA WIELKIE W LATACH 2015-2020	15